

MINISTERI D'EDUCACIÓ, CULTURA I ESPORT

2306 REIAL DECRET 115/2004, de 23 de gener, pel qual s'estableix el currículum de l'educació primària. («BOE» 33, de 7-2-2004.)

La Llei orgànica 10/2002, de 23 de desembre, de qualitat de l'educació, en el seu article 8.1, defineix el currículum com el conjunt d'objectius, continguts, mètodes pedagògics i criteris d'avaluació de cada un dels nivells, etapes, cicles, graus i modalitats del sistema educatiu. A l'apartat 2 encomana, a més, al Govern la fixació dels ensenyaments comuns, que constitueixen els elements bàsics del currículum, a fi de garantir una formació comuna a tots els alumnes i la validesa dels títols corresponents, i estableix que aquests elements constituïran el 65 per cent dels horaris escolars a les comunitats autònomes que no tinguin una altra llengua oficial a més de la castellana. Així mateix, a l'apartat 3 determina que les administracions educatives han d'establir el currículum dels diferents nivells, etapes, cicles, graus i modalitats del sistema educatiu, que ha d'incloure els ensenyaments comuns en els seus propis termes.

El Govern ha fixat els ensenyaments comuns de l'educació primària en el Reial decret 830/2003, de 27 de juny, i és procedent que el Ministeri d'Educació, Cultura i Esport estableixi el currículum d'aquest nivell per als centres que pertanyen al seu àmbit de gestió.

Els alumnes s'han de saber moure en una societat cada vegada més complexa en la qual els avenços científics i tecnològics fan necessària una formació en canvi continu, tant pels coneixements en si com pels processos i instruments per poder-los incorporar a la formació personal.

L'assoliment d'una educació de qualitat per a tothom possibilita que l'individu pugui adoptar amb més grau de llibertat les seves decisions personals. Les opcions són reals quan s'està en condicions de discernir les diferències. Només amb una educació de qualitat es pot exercir la llibertat d'acció fent ús de l'esperit crític de què dota una formació integral.

Per aconseguir una educació de qualitat, s'han de tenir en compte aspectes socials de l'educació, característiques evolutives dels alumnes a qui va dirigida, maneres d'accedir al coneixement en aquestes edats i, en suma, un conjunt d'ensenyaments que, diferenciats en objectius generals, específics, continguts, metodologia i criteris d'avaluació, posin a l'abast dels alumnes valors, coneixements i actituds que els formin com a ciutadans del segle XXI.

D'acord amb tot això, l'objectiu de l'educació primària no només es refereix al desenvolupament de les capacitats intel·lectuals, sinó a l'adquisició de valors i al desenvolupament d'actituds com ara respectar les normes i respectar els altres en el marc del pluralisme democràtic, ser responsables, ser capaços de treballar en equip, desenvolupar un esperit crític, considerar un valor la tasca ben feta i mostrar curiositat i interès per l'aprenentatge, entre altres.

L'experiència assenyala que cal incidir en l'aprenentatge de les àrees instrumentals, atesa la repercussió

que tenen en les altres. Això justifica que tinguin més presència en el currículum tant pel que fa a la càrrega horària com al tipus de continguts que les desenvolupen.

La ciència adquireix en aquest Reial decret un pes específic propi de les disciplines que representa. Aquest àmbit de coneixement té una estructura molt definida i un llenguatge molt específic i precís. Requereix una combinació conceptual i experimental per comprendre els fenòmens científics. Els alumnes d'educació primària són capaços d'aconseguir-ho, si se'ls posa en situacions que tinguin en compte la seva edat, els seus interessos i les seves formes d'accedir al coneixement.

En aquest currículum d'educació primària destaca l'impuls que es dona a la utilització de les tecnologies de la informació i la comunicació, al domini de l'expressió oral i al tractament de la lectura i de la comprensió lectora, sempre des del marc que determinen els ensenyaments comuns que estableix el Reial decret 830/2003, de 27 de juny, per a aquest nivell educatiu.

La necessitat de la utilització adequada pels alumnes de les tecnologies de la informació i la comunicació com a eina de treball, la capacitat d'expressar-se correctament i la conveniència d'una comprensió autònoma dels textos justifiquen suficientment la manera en què s'han inclòs aquests aspectes educatius en el currículum de l'educació primària.

Les decisions que s'han de prendre s'han d'enfocar, des de totes les àrees, com un pla de centre, en què s'especifiquin les responsabilitats de cada un dels membres dels equips docents i les maneres d'establir la coordinació entre aquests. Com que les tecnologies de la informació i la comunicació i el tractament de l'ensenyament de la lectura i de la comprensió lectora s'han de realitzar en totes les àrees del currículum, en aquest Reial decret es tracen les grans línies d'aquests projectes perquè els centres docents elaborin i apliquin el propi, d'acord amb les característiques singulars del seu entorn.

L'escola és un reflex de la societat en què està inserida. Actualment, més que mai, és un gresol de cultures i només a través del desenvolupament de la capacitat de comunicació es poden comprendre entre si els membres que la formen i facilitar l'intercanvi de pautes culturals i maneres de concebre el món que ens envolta. No es pot oblidar el marc europeu en el qual es desenvolupa la nostra societat i que ens fa membres d'una altra de més àmplia que supera les barreres del propi país. El coneixement d'almenys una llengua d'aquest marc té un caràcter compensador ja que constitueix una oportunitat perquè tothom la conegui, independentment de la procedència de cada alumne. Per tot això, d'acord amb els ensenyaments comuns que determina el Reial decret 830/2003, de 27 de juny, es considera necessari avançar l'aprenentatge de la llengua estrangera al primer cicle de l'educació primària.

Aquesta varietat intercultural, unida a les diferents capacitats, interessos i aptituds dels alumnes, fa necessari configurar una educació que respecti els diferents ritmes i formes d'aprenentatge dels alumnes. L'escola ha de donar resposta a aquesta varietat cultural i personal, igualant les oportunitats des de les diferents situacions de partida i possibilitant que hi hagi un clima de solidaritat.

L'atenció a alumnes amb necessitats educatives específiques té un tractament rellevant en aquest Reial decret. D'acord amb el que estableix la Llei orgànica 10/2002, de 23 de desembre, de qualitat

de l'educació, en el capítol VII del títol I, les accions de compensació educativa preveuen les mesures de suport en el cas de promoció de cicle amb avaluació negativa, l'autonomia dels centres per determinar el moment més idoni per a la repetició de cicle, l'atenció a alumnes amb necessitats educatives especials, la flexibilització de la durada del període escolar per a aquests alumnes i per als que siguin identificats com a superdotats intel·lectualment i les maneres de realitzar la incorporació dels alumnes estrangers al sistema educatiu.

L'avaluació dels alumnes ha de ser contínua i formativa i ha de tenir en compte el progrés de l'alumne en el conjunt de les diferents àrees. Ha de prendre com a referència els objectius i els criteris d'avaluació que estableix aquest Reial decret i que els centres han de desenvolupar en les programacions didàctiques, de manera que en finalitzar l'educació primària els alumnes quedin capacitats per incorporar-se a l'educació secundària amb garanties d'èxit. Si és important el progrés de l'alumne, no ho és menys que satisfaci aquest objectiu.

L'autonomia dels centres es fa realitat amb la possibilitat d'elaborar projectes educatius propis d'acord amb les seves característiques. Els centres poden oferir projectes educatius que reforcin i ampliiin determinats aspectes del currículum, referits als àmbits lingüístic, humanístic, científic, tecnològic, artístic, esportiu i de les tecnologies de la informació i la comunicació. Per desenvolupar al màxim les capacitats, formació i oportunitats dels alumnes, poden ampliar el currículum, l'horari i el calendari escolar.

En l'avaluació de la seva pràctica docent el professorat ha de comprovar l'eficàcia de la seva resposta a les necessitats dels alumnes. Els centres docents han de promoure l'avaluació interna del seu funcionament i determinar els àmbits de millora que possibilitin un grau més alt de coordinació de tots els seus membres i òrgans i, en definitiva, la promoció de la qualitat educativa.

Aquest Reial decret estableix la coordinació necessària dels centres d'educació primària amb els d'educació secundària, dins de les adscripcions que estiguin establertes, a fi de facilitar una progressió sense ruptures de les programacions didàctiques i l'accés dels alumnes d'un nivell a un altre.

Aquest currículum pot ser adaptat a les peculiaritats de l'educació als centres de l'exterior; l'organització d'aquests ensenyaments també es pot adaptar per a les persones adultes i per a la modalitat d'educació a distància.

El Ministeri d'Educació, Cultura i Esport ha d'establir l'avaluació general de diagnòstic en l'educació primària, en els termes que determini la normativa estatal, amb la finalitat de comprovar el grau d'adquisició de les competències bàsiques previstes per a aquest nivell educatiu i aplicar les mesures que corresponguin per a la millora dels processos i dels resultats. Per tant, té un caràcter informatiu i orientador per als centres, el professorat, les famílies i els alumnes.

Aquest Reial decret ha rebut l'informe del Consell Escolar de l'Estat.

En virtut d'això, a proposta de la ministra d'Educació, Cultura i Esport i amb la deliberació prèvia del Consell de Ministres a la reunió del dia 23 de gener de 2004,

DISPOSO:

Article 1. *Objecte i àmbit d'aplicació.*

Aquest Reial decret estableix per a l'àmbit de gestió del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport el currículum de l'educació primària, segons el que disposa l'article 8.3 de la Llei orgànica 10/2002, de 23 de desembre, de qualitat de l'educació, i inclou, en els seus propis termes, els ensenyaments comuns que fixa el Reial decret 830/2003, de 27 de juny, pel qual s'estableixen els ensenyaments comuns de l'educació primària.

Article 2. *Principis generals.*

1. L'educació primària té caràcter obligatori i gratuït, i comprèn sis anys acadèmics, que es cursen ordinàriament entre els 6 i els 12 anys d'edat. S'organitza en tres cicles de dos anys cada un.

2. Els alumnes s'incorporen normalment al primer curs de l'educació primària l'any natural en què compleixin sis anys.

3. L'educació primària la imparteixen mestres, que tenen competència docent en totes les àrees d'aquest nivell i a les tutories dels alumnes. L'ensenyament de la música, de l'educació física, dels idiomes estrangers o d'aquells altres ensenyaments que es determinin les imparteixen mestres amb les especialitats corresponents.

Article 3. *Finalitat.*

L'educació primària és el primer nivell de l'ensenyament obligatori i té la finalitat de facilitar als alumnes els aprenentatges de l'expressió i comprensió oral, la lectura, l'escriptura, el càlcul, l'adquisició de les nocions bàsiques de la cultura i els hàbits de la convivència, de l'estudi i del treball, a fi de garantir una formació integral que contribueixi al ple desenvolupament de la personalitat dels alumnes i de preparar-los per cursar amb aprofitament l'educació secundària obligatòria.

Article 4. *Objectiu.*

L'educació primària té com a objectiu el desenvolupament en els alumnes de les capacitats següents:

a) Conèixer els valors i les normes de convivència, aprendre a obrar d'acord amb aquests i respectar el pluralisme propi d'una societat democràtica.

b) Desenvolupar una actitud responsable i de respecte pels altres, que afavoreixi un clima propici per a la llibertat personal, l'aprenentatge i la convivència.

c) Desenvolupar hàbits d'esforç i responsabilitat en l'estudi, i actituds de curiositat i interès per l'aprenentatge, amb les quals es pugui descobrir la satisfacció de la feina ben feta.

d) Desenvolupar la iniciativa individual i l'hàbit del treball en equip.

e) Conèixer i usar adequadament la llengua castellana en les seves manifestacions oral i escrita, així com adquirir hàbits de lectura.

f) Iniciar-se en la resolució de problemes que requereixin la realització d'operacions elementals de càlcul, coneixements geomètrics i estimacions.

g) Conèixer els aspectes fonamentals de les ciències de la naturalesa, la geografia, la història i la cultura.

h) Adquirir, en una llengua estrangera, la competència comunicativa necessària per a situacions quotidianes.

i) Desenvolupar l'esperit emprenedor, fomentant actituds de confiança en un mateix, sentit crític, creativitat i iniciativa personal.

j) Iniciar-se en la utilització, per a l'aprenentatge de les tecnologies de la informació i de les comunicacions.

k) Iniciar-se en la valoració i la producció estètica de les diferents manifestacions artístiques, així com en l'expressió plàstica, rítmica i vocal.

l) Conèixer el valor del propi cos, el de la higiene i la salut i la pràctica de l'esport com a mitjans més idonis per al desenvolupament personal i social.

m) Conèixer i valorar la naturalesa i l'entorn, i observar formes de comportament que afavoreixin l'atenció al medi.

Article 5. Àrees.

D'acord amb el que preveu l'article 4 del Reial decret 830/2003, de 27 de juny, pel qual s'estableixen els ensenyaments comuns de l'educació primària, les àrees de l'educació primària són les següents:

- Ciències, geografia i història.
- Educació artística.
- Educació física.
- Llengua castellana.
- Llengua estrangera.
- Matemàtiques.
- Societat, cultura i religió.

Article 6. Elements del currículum.

1. A l'annex I es defineixen els objectius, continguts, mètodes pedagògics i criteris d'avaluació, de les diferents àrees, que s'estructuren seqüenciats per cicles i que constitueixen el currículum de l'educació primària.

2. El Ministeri d'Educació, Cultura i Esport ha d'establir els horaris corresponents a les diferents àrees del nivell.

3. Als annexos II i III s'estableixen les directrius per a l'elaboració dels plans per a la integració de les tecnologies de la informació i la comunicació, així com per al tractament de la lectura i la comprensió lectora, que s'han de desenvolupar en els currículums de les diferents àrees.

Els objectius, continguts, mètodes pedagògics i criteris d'avaluació per al tractament de les tecnologies de la informació i la comunicació, la comprensió lectora i el desenvolupament de l'expressió oral apareixen a les diferents àrees del currículum que constitueix l'annex I.

Article 7. Autonomia dels centres.

1. Els centres docents, dins del marc general que estableixi el Ministeri d'Educació, Cultura i Esport, han d'elaborar el projecte educatiu, en què s'han de fixar els objectius i les prioritats educatives, així com els procediments d'actuació. Per a l'elaboració de l'esmentat projecte s'han de tenir en compte les característiques del centre i el seu entorn escolar, així com les necessitats educatives dels alumnes.

Els centres docents han de desenvolupar el currículum aprovat en aquest Reial decret mitjançant les programacions didàctiques. S'hi han de tenir en compte les necessitats i característiques dels alumnes.

2. En l'educació primària cada grup d'alumnes té un mestre tutor, l'actuació del qual s'ha de coordinar amb la dels altres mestres, especialistes i de suport, del mateix grup d'alumnes.

D'acord amb l'estructura de cicle, es garanteix la continuïtat dels mestres tutors amb un mateix grup d'alumnes al llarg del cicle.

3. El Ministeri d'Educació, Cultura i Esport promou que els equips directius dels centres estimulin el treball en equip dels mestres. Per a això organitzen equips de coordinació que prenen decisions conjuntes sobre la pràctica docent, tenint molt present la singularitat de cada un dels cicles de l'educació primària.

4. Els òrgans de coordinació didàctica dels centres públics docents tenen autonomia per elegir els llibres de text i altres materials curriculars que s'hagin d'utilitzar en cada cicle i a cada àrea d'aquest nivell educatiu, sempre que s'adaptin al currículum normativament establert.

Tots els llibres de text i materials curriculars que s'adoptin en qualsevol tipus de centres han de complir el que estableix la disposició addicional tercera de la Llei orgànica 10/2002, de 23 de desembre.

5. Per desenvolupar al màxim les capacitats, ampliar la formació i possibilitar més oportunitats a tots els alumnes, els centres docents poden ampliar el currículum, l'horari escolar i els dies lectius, respectant, en tot cas, el currículum i el calendari escolar establerts pel Ministeri d'Educació, Cultura i Esport.

6. En virtut de la seva autonomia pedagògica, i d'acord amb el procediment que estableixi el Ministeri d'Educació, Cultura i Esport, els centres docents poden oferir projectes educatius que reforcin i amplii determinats aspectes del currículum. Aquests projectes estan relacionats amb els àmbits lingüístic, humanístic, científic, tecnològic, artístic, esportiu i de les tecnologies de la informació i la comunicació.

Els centres docents que vulguin oferir aquests projectes han de sol·licitar l'autorització corresponent, en els termes que estableixi el Ministeri d'Educació, Cultura i Esport. Els centres que siguin autoritzats han d'incloure en el seu projecte educatiu la informació necessària a fi d'orientar els alumnes i els seus pares.

Article 8. Avaluació.

1. L'avaluació de l'aprenentatge dels alumnes és contínua i formativa, i té en compte el progrés de cada alumne a les diferents àrees. L'escala de qualificacions és la que determina l'Ordre ECD/1923/2003, de 8 de juliol, per la qual s'estableixen els elements bàsics dels documents d'avaluació. La qualificació negativa és «insuficient» i les positives «suficient», «bé», «notable» i «excel·lent».

2. En el procés d'avaluació dels alumnes els mestres han de prene com a referència els objectius i els criteris d'avaluació que estableix aquest Reial decret i que els centres desenvolupen en les programacions didàctiques, de manera que es garanteixi que en finalitzar l'educació primària els alumnes quedin capacitats per incorporar-se a l'educació secundària amb garanties d'èxit.

3. Els alumnes que hagin aconseguit els objectius corresponents a un cicle accedeixen al cicle o nivell educatiu següent.

4. Quan un alumne no hagi assolit els objectius d'un cicle, s'hi pot quedar un any més. Aquesta mesura es pot adoptar una sola vegada al llarg de l'educació primària, la pren el tutor, assessorat pels altres mestres de l'alumne, i exigeix l'audiència prèvia dels pares o tutors. Els equips docents han de fixar criteris sobre el moment més idoni, en cada cas, per adoptar aquesta mesura, en consideració a les circumstàncies que concorrin en els alumnes.

5. El professorat ha d'avaluar la seva pràctica docent, així com l'adequació dels processos a les necessitats específiques dels alumnes. L'equip directiu i els òrgans de coordinació didàctica han de promoure l'avaluació interna del centre, introduir les mesures concretes que siguin necessàries i efectuar el seguiment de les millores introduïdes.

Article 9. *Mesures de suport.*

1. Els centres han de prestar una atenció especial a la identificació primerenca de les dificultats dels alumnes, a la seva atenció individualitzada i a l'establiment de mecanismes de reforç per evitar el fracàs escolar.

Els alumnes que accedeixin al cicle següent amb avaluació negativa en alguna de les àrees han de rebre els suports necessaris per a la seva recuperació. Les activitats que es programin, així com la temporalització i la determinació del professorat responsable han de constar en les programacions didàctiques corresponents.

2. El Ministeri d'Educació, Cultura i Esport ha d'establir les mesures perquè els centres donin resposta educativa adequada als alumnes amb necessitats educatives específiques.

3. Els alumnes amb necessitats educatives especials que requereixin l'adequació d'aquest currículum i determinats suports educatius han de tenir una atenció especialitzada d'acord amb els principis de no-discriminació i normalització educativa des del moment que es detectin les seves necessitats. Poden ser escolaritzats en funció de les seves característiques en grups ordinaris, en aules especialitzades en centres ordinaris, en centres d'educació especial o en escolarització combinada.

Article 10. *Calendari.*

1. En l'educació primària, el calendari escolar comprèn un mínim de 175 dies lectius. En cap cas l'inici del curs escolar es pot produir abans de l'1 de setembre ni el final després del 30 de juny.

2. El Ministeri d'Educació, Cultura i Esport estableix el calendari anual, així com els criteris per a l'organització de la jornada escolar, que han d'observar els centres en aquest nivell educatiu.

Article 11. *Coordinació amb l'educació secundària obligatòria.*

Per facilitar la continuïtat del procés educatiu dels alumnes en l'educació secundària obligatòria, els centres d'educació primària i aquells centres d'educació secundària a què estiguin adscrits han d'establir mecanismes eficaços de coordinació, especialment en el tercer cicle del nivell. La coordinació ha de vetllar per la progressió adequada dels objectius, continguts i criteris d'avaluació, així com per la transmissió d'informació educativa en el canvi de centre en acabar el nivell d'educació primària.

Disposició addicional primera. *Àrea de societat, cultura i religió.*

1. L'àrea de societat, cultura i religió comprèn dues opcions: una, de caràcter confessional, d'acord amb la confessió per la qual optin els pares o tutors, entre aquelles respecte de l'ensenyament de les quals l'Estat tingui acords subscrits; l'altra, no confessional. Ambdues opcions són d'oferta obligatòria per part dels centres.

2. L'ensenyament confessional de la religió s'ajusta al que estableix l'Acord sobre ensenyament i assumptes culturals subscrit entre la Santa Seu i l'Estat espanyol i, si s'escau, al que disposen aquells altres subscrits o que es puguin subscriure amb altres confessions religioses.

3. El currículum de l'opció no confessional figura a l'annex I.

4. Tant la determinació del currículum de l'opció confessional com les decisions sobre utilització de llibres de text i materials didàctics i, si s'escau, la supervisió i l'aprovació corresponen a les autoritats religioses respectives, d'acord amb el que estableix el Reial decret 830/2003, de 27 de juny, a l'apartat 3 de la seva disposició addicional primera, i sense perjudici del que preveu el segon paràgraf de l'article 7.4 d'aquest Reial decret.

5. Segons el que disposen l'article 3.1 i el primer incís de l'article 3.2 del Reial decret 2438/1994, de 16 de desembre, pel qual es regula l'ensenyament de la religió, els pares o tutors dels alumnes han de manifestar voluntàriament el seu desig de cursar l'opció confessional de la seva elecció en formalitzar la matrícula de primer curs de l'educació primària o a la primera inscripció de l'alumne al centre. Aquesta decisió es pot modificar al començament de cada curs escolar. L'opció no confessional és obligatòria per als alumnes que no cursin l'opció confessional.

Disposició addicional segona. *Incorporació d'alumnes de sistemes educatius estrangers.*

1. La incorporació d'alumnes procedents de sistemes educatius estrangers a qualsevol dels cicles que integren l'educació primària es fa tenint com a referent la seva edat i la seva competència curricular, mitjançant el procediment que determini el Ministeri d'Educació, Cultura i Esport.

2. El Ministeri d'Educació, Cultura i Esport ha d'adoptar mesures que contribueixin a la integració eficaç, en el sistema educatiu espanyol, d'alumnes procedents d'altres sistemes educatius. S'ha de fer el seguiment del desenvolupament dels programes específics d'aprenentatge que s'estableixin perquè els alumnes que desconeguin la llengua i la cultura espanyoles o que presentin greus mancances en coneixements bàsics puguin normalitzar la seva escolarització.

Disposició addicional tercera. *Flexibilització del període d'escolarització.*

1. Quan un alumne hagi estat identificat com a superdotat intel·lectualment, es pot flexibilitzar la durada del seu període d'escolarització en aquest nivell educatiu, d'acord amb les condicions que estableix el Reial decret 943/2003, de 18 de juliol.

2. Així mateix, de manera excepcional, es pot autoritzar la flexibilització del període d'escolarització als alumnes amb necessitats educatives especials segons el que disposa l'article 46.1 de la Llei orgànica 10/2002, de 23 de desembre, de qualitat de l'educació.

3. El Ministeri d'Educació, Cultura i Esport ha de determinar el procediment i els criteris que s'han d'aplicar per a la flexibilització del període escolar.

Disposició addicional quarta. *Avaluació general de diagnòstic.*

El Ministeri d'Educació, Cultura i Esport ha de fixar el procediment i els criteris per aplicar les proves d'avaluació general de diagnòstic en l'educació primària, així com les normes per fer efectives les seves finalitats, d'acord amb la normativa que les reguli amb caràcter bàsic.

Disposició addicional cinquena. *Adaptació del currículum per als centres a l'exterior.*

El Ministeri d'Educació, Cultura i Esport pot adaptar aquest currículum a les necessitats específiques dels centres en què s'imparteixen els ensenyaments d'educació primària a l'exterior, a l'empara del Reial decret 1027/1993, de 25 de juny, sense modificar els ensenyaments comuns.

Disposició addicional sisena. *Adaptació per a l'educació a distància i els ensenyaments d'adults.*

El Ministeri d'Educació, Cultura i Esport ha d'adequar l'organització dels ensenyaments d'aquest nivell a les característiques peculiars de l'educació a distància i de l'educació d'adults.

Disposició transitòria única. *Implantació.*

La implantació dels ensenyaments de l'educació primària que estableix la Llei orgànica 10/2002, de 23 de desembre, de qualitat de l'educació, i l'extinció simultània de les corresponents a la Llei orgànica 1/1990, de 3 d'octubre, d'ordenació general del sistema educatiu, s'han d'efectuar segons el calendari que preveu el Reial decret 827/2003, de 27 de juny.

Disposició derogatòria única. *Derogació normativa.*

1. En la mesura que es vagi realitzant la implantació dels nous ensenyaments de l'educació primària, queda sense efecte el contingut del Reial decret 1334/1991, de 6 de setembre, pel qual es va establir el currículum d'aquest nivell.

2. Queden derogades les altres normes del mateix rang o inferior que s'oposin al que estableix aquest Reial decret.

Disposició final primera. *Habilitació de desplegament.*

El ministre d'Educació, Cultura i Esport ha de dictar totes les disposicions que calgui per al desplegament i l'execució del que disposa aquest Reial decret.

Disposició final segona. *Entrada en vigor.*

Aquest Reial decret entra en vigor l'endemà de la seva publicació en el «Butlletí Oficial de l'Estat».

Madrid, 23 de gener de 2004.

JUAN CARLOS R.

La ministra d'Educació, Cultura i Esport,

PILAR DEL CASTILLO VERA

ANNEX I

Educació primària

CIÈNCIES, GEOGRAFIA I HISTÒRIA

Introducció

L'àrea de ciències, geografia i història és imprescindible per comprendre el món que ens envolta i les transformacions a què està sotmès. Els continguts d'aquesta àrea permeten conèixer millor la condició natural de l'ésser humà com a part de la naturalesa i les lleis d'aquesta, així com la interacció dels éssers humans amb el seu entorn natural i social. Per abordar els fonaments de l'ensenyament en aquests camps és especialment oportú recordar aquí que l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació ha canviat el concepte de «proximitat», de manera que avui el més familiar per als alumnes no és necessàriament el més proper en l'espai i en el temps.

També és necessari que els nens adquireixin sòlids fonaments d'una cultura científica, que els permetin conèixer i comprendre el paper de la ciència i dels coneixements científics en el progrés de la humanitat, i entendre així en el futur els debats i les decisions que adoptin els científics i els governs per preservar la salut de les persones, així com els recursos naturals. En aquest nivell educatiu s'ha d'introduir l'estudi dels mètodes propis de la ciència, aprofitant la curiositat per conèixer i l'interès per explorar el medi que tenen els alumnes d'aquesta edat.

En el conjunt de l'àrea s'estudia el cos humà, la seva estructura i el seu funcionament, i s'inculca als alumnes hàbits saludables que afavoreixin la bona alimentació, la higiene i l'atenció personal. Es concedeix prioritat al coneixement dels processos que tenen lloc en la naturalesa, com a base fonamental per valorar-la, així com al coneixement de les propietats i els canvis físics i químics dels materials. La utilització en la vida quotidiana de màquines i aparells, la prevenció dels riscos naturals i nombrosos aspectes relacionats amb l'energia tenen un interès especial en aquestes edats.

En l'estudi de la geografia, es posa èmfasi en la necessitat d'un aprenentatge general de les realitats espacials. A més, l'estudi de les diferents societats ha de servir perquè l'alumne s'identifiqui amb la seva pròpia societat i compregui l'existència simultània d'altres de diferents a les quals també pertany, com a la Unió Europea i Occident, en el que constitueix un conjunt de vincles, interessos i lleialtats plural i coherent. Així mateix, s'incorpora l'economia i l'estudi de l'empresa des dels primers cicles, ja que l'empresa constitueix un tipus d'organització humana essencial per generar riquesa i promoure el progrés tecnològic i científic, juntament amb el benestar de la societat. Els continguts relatius a la població també són estudiats, amb una atenció especial al fenomen migratori, a les seves causes i a les seves repercussions espacials i socials en l'àmbit espanyol. És fonamental l'estudi d'Espanya des dels aspectes geogràfics, històrics i d'estructura territorial amb la Unió Europea com a marc de referència.

En l'ensenyament de la història, se subratlla l'estudi de la successió dels esdeveniments en el temps com a base essencial de la seva comprensió, i també es destaca el coneixement d'aquelles persones que més han contribuït al progrés dels éssers humans en diferents camps i els esdeveniments i circumstàncies en què van realitzar els seus esforços.

Pel que fa al patrimoni, tant paisatgístic com artístic i cultural, és necessari educar els nens en el seu coneixement i estimular la seva sensibilitat perquè en gaudeixin.

Els coneixements adquirits a l'àrea permeten comprendre i respectar la varietat dels diferents grups humans i valorar la importància d'una convivència pacífica i tolerant entre tots ells sobre la base dels valors democràtics i els drets humans universalment compartits.

L'àrea fomenta la capacitat de treball individual i en equip, a més de l'esforç com a element essencial del procés d'aprenentatge. És imprescindible que l'alumne adquireixi el nivell d'expressió oral i escrita, i de comprensió lectora que li permeti assimilar i transmetre aquests coneixements.

Avui dia les tecnologies de la informació i la comunicació són una font de coneixement imprescindible que no substitueix, sinó que complementa, el que s'obté per altres mitjans, com els llibres o les explicacions del professor. En aquesta àrea, l'alumne ha d'aprendre a arribar fins a la informació disponible i a seleccionar el que li interessa. A més, són un recurs molt valuós que facilita les tasques de representació i tractament de dades, i elaboració de resultats. També són molt útils com a forma d'expressió dels propis coneixements i de comunicació amb altres individus i grups, ja que permeten l'intercanvi d'experiències i opinions amb altres persones.

Les propostes educatives s'han de basar en l'aproximació a la realitat, afavorint l'experiència i el contacte directe amb els elements i processos naturals i socials, en la mesura que això sigui possible. Tenint en compte la importància de la motivació de l'alumne, convé conèixer les seves aficions i inquietuds per buscar la connexió amb els temes que li interessin. L'ensenyament de l'àrea utilitza les primeres experiències que tenen els alumnes del món, ja que, a través del contacte amb l'entorn, normalment han adquirit i desenvolupat unes intuïcions que són la base per a l'aprenentatge. Tanmateix, aquests coneixements no li serveixen per explicar la realitat, ja que contenen errors i no són precisos; el professor ha d'analitzar aquests errors per dissenyar continguts que els obliguin a reflexionar sobre les seves idees i facilitar l'avenç cap a conceptes i esquemes més elaborats.

Al llarg d'aquest nivell, l'ensenyament de l'àrea s'ha d'enfocar d'acord amb l'evolució de l'alumne. Partint de la seva experiència global s'ha de tendir cap a un plantejament més analític, sense oblidar la visió integradora i treballant específicament les interaccions i relacions.

El professor ha d'afavorir el desenvolupament de tècniques d'observació, representació i classificació, procurant que existeixi un procés de reflexió i raonament continu sobre la informació obtinguda que permeti elaborar o contrastar hipòtesis quan sigui convenient.

És fonamental que l'alumne realitzi treballs en grup que permetin desenvolupar la capacitat de discussió, comunicació, intercanvi d'idees, respecte i comprensió a les opinions alienes, facilitant el descobriment dels errors propis. Més o menys en qualsevol context en què es treballi s'ha de promoure la integració dels alumnes amb discapacitats.

Així mateix, es recomana la realització de projectes individuals en què l'alumne desenvolupi les capacitats següents: planificació de la feina, selecció d'un tema del seu interès, dels continguts i dels materials que utilitza, redacció i presentació del projecte, correcció d'aquest amb l'ajuda del professor i, finalment, exposició oral davant els seus companys.

Les tecnologies de la informació i la comunicació proporcionen, des de les primeres edats, una quantitat ingent d'informació. El professor ha d'aprofitar aquesta cultura audiovisual per introduir-la en el seu ensenyament i connectar-la amb els coneixements que l'alumne adquireix a l'aula. D'altra banda, el comentari de pel·lícules o documentals científics i històrics permet ensenyar a mantenir una actitud crítica. Les tecnologies transmeten valors relacionats amb la innovació i la recerca de nous coneixements i fomenten la curiositat i el desig de saber.

Objectius:

1. Adquirir i utilitzar correctament i amb precisió, de forma oral i escrita, el vocabulari específic de l'àrea. Desenvolupar la lectura comprensiva a través de textos científics, històrics i geogràfics.

2. Recollir, seleccionar i processar informació bàsica sobre l'entorn natural, social i cultural, a partir de fonts diverses i de les aportacions de les tecnologies de la informació i la comunicació.

3. Adquirir hàbits de treball que afavoreixin la capacitat d'observació, anàlisi, representació, reflexió, discussió i comunicació, aplicant-los a l'estudi del medi natural i social.

4. Desenvolupar de forma progressiva el coneixement dels fenòmens naturals per aconseguir una aproximació cada vegada més gran a les explicacions científiques de la naturalesa.

5. Valorar el protagonisme de la societat en els processos històrics, reconeixent el paper de les persones que han contribuït al progrés de la ciència o han destacat per les seves actituds d'innovació, creativitat, responsabilitat, esforç i compromís.

6. Conèixer i valorar l'aportació i importància de la ciència i la investigació per millorar la qualitat de vida i el benestar dels éssers humans i, així, comprendre la necessitat d'usar de manera responsable els recursos naturals, afavorint-ne la conservació i evitant-ne la contaminació o destrucció.

7. Conèixer el patrimoni natural, històric i cultural, respectant la seva diversitat i desenvolupant la sensibilitat artística i l'interès per la conservació del medi ambient i la naturalesa.

8. Plantejar projectes emprenedors per desenvolupar les capacitats, la iniciativa, la presa de decisions, el treball en equip, l'esperit crític, la creativitat i la flexibilitat, subratllant la importància de l'esforç i de la responsabilitat personal.

9. Conèixer el propi cos i el valor de la higiene i les pràctiques saludables d'alimentació i consum per al desenvolupament personal, així com l'efecte nociu que tenen per a la salut l'alcohol, el tabac i les drogues.

10. Identificar els diferents animals i plantes del medi natural pròxim a l'alumne.

11. Conèixer les característiques i funcions d'algunes màquines útils per a l'ésser humà.

12. Conèixer la pròpia societat i la pertinença plural i compartida a més d'una realitat social, històrica i cultural. Així, la pertinença a Espanya amb els seus municipis, províncies i comunitats autònomes, a Europa, a Occident i al món.

13. Reconèixer les diferències i semblances entre grups i valorar l'enriquiment que suposa el respecte per les diverses cultures que integren el món sobre la base d'uns valors i drets universals compartits.

14. Identificar i localitzar en el temps i a l'espai esdeveniments rellevants, dins d'un marc cronològic elemental.

15. Desenvolupar, a través del coneixement històric, valors relacionats amb els drets humans i la democràcia. Conèixer els fonaments de la Constitució espanyola de 1978.

16. Desenvolupar l'esperit de solidaritat amb altres éssers humans, participant en projectes de voluntariat social.

17. Millorar la comprensió lectora utilitzant estratègies aplicables als textos propis de l'àrea.

18. Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació com a instrument de treball i aprenentatge.

19. Desenvolupar la responsabilitat com a consumidor i l'autonomia d'actuació i criteri, i afavorir la resolució de problemes relacionats amb el consum.

20. Conèixer i respectar les normes de convivència ciutadana: normes de circulació, de convivència al barri, de cura del centre educatiu, del carrer...

21. Elaborar projectes individuals o col·lectius sobre temes específics de l'àrea.

Primer cicle

Continguts

1. El cos humà: principals característiques. Parts del cos: reconeixement i identificació. El moviment del cos: ossos i músculs. Canvis corporals al llarg de la vida.

2. Els sentits: òrgans, característiques i funcions. Hàbits d'higiene dels òrgans dels sentits.

3. Els aliments: la seva funció en l'organisme. Hàbits d'alimentació saludables: la dieta equilibrada. Prevenció dels trastorns alimentaris. Alguns aspectes bàsics de la higiene i seguretat alimentària.

4. Salut i malaltia. Les pràctiques saludables. Normes d'higiene i neteja personal. Efectes del consum d'alcohol, tabac i altres drogues.

5. Els éssers vius: principals grups d'animals i plantes. Característiques morfològiques i formes de vida de diferents tipus d'animals de l'entorn. Parts constituents i principals funcions de les plantes. Hàbits de respecte als éssers vius: atencions que necessiten per viure.

6. L'aigua. Composició, característiques i importància per als éssers vius. El cicle de l'aigua: les seves fases. Ambients terrestres on es troba l'aigua: aigües superficials (rius, llacs i oceans) i aigües subterrànies.

7. La superfície terrestre. Elements característics del paisatge. Identificació de l'entorn i diversitat de paisatges. El sòl: components. Importància del sòl com a suport per a la vida. Nocions bàsiques d'orientació espacial.

8. L'aire que respirem. Composició, característiques i importància per als éssers vius. El temps atmosfèric: principals fenòmens meteorològics. La successió estacional.

9. La conservació del medi ambient: actuacions humanes que modifiquen l'equilibri del medi natural. Els riscos de la contaminació de l'aigua, de la terra (sòl) i de l'aire.

10. La ciència i la societat: importància dels avenços científics per millorar la qualitat de vida. Grans investigadors, inventors i científics. Importants descobriments i invents que han fet avançar la humanitat.

11. L'organització social: família, escola i activitat laboral i professional.

12. Medi rural i medi urbà. Característiques.

13. Els serveis públics. Els mitjans de comunicació i de transport. Coneixement de les normes de circulació. Viatges i intercanvis.

14. Productors i consumidors.

15. El lleure i el temps lliure.

16. El transcurs del temps a l'entorn de l'alumne: família i localitat. Els monuments de la localitat i del seu entorn.

Criteris d'avaluació:

1. Reconèixer les diferents parts del cos i els canvis físics que es produeixen al llarg de la vida. Relacionar cada un dels sentits amb el seu òrgan corresponent i descriure les seves característiques i funcions.

2. Distingir entre els estats de salut i malaltia i conèixer els hàbits d'higiene i cura personal. Valorar els efectes negatius del consum de drogues.

3. Diferenciar plantes i animals per les seves característiques principals.

4. Explicar la importància de l'aigua i el terra per als éssers vius i distingir entre les accions correctes i incorrectes per al seu equilibri i conservació.

5. Conèixer els aspectes més importants de l'aire, l'aigua i la terra i algunes mesures de protecció del medi ambient.

6. Observar i recollir informació sobre el temps atmosfèric al llarg de les estacions de l'any, explicant els canvis estacionals.

7. Reconèixer els elements fonamentals del paisatge i del medi físic i cultural i utilitzar-los per explicar el seu entorn pròxim.

8. Conèixer els principals fenòmens meteorològics i comprendre les característiques de les estacions de l'any.

9. Utilitzar les nocions bàsiques d'orientació espacial mitjançant exercicis senzills de localització.

10. Conèixer l'organització familiar, escolar i local i identificar algunes de les funcions que porten a terme els seus membres i les característiques d'alguns oficis i professions.

11. Diferenciar mitjans de comunicació i de transport, assenyalant-ne alguna propietat essencial i relacionant-los amb els conceptes de viatge i intercanvi, i conèixer les seves normes de seguretat.

12. Reconèixer les diferències bàsiques entre la vida urbana i la rural.

13. Comprendre els mecanismes de l'intercanvi comercial.

14. Distingir alguna característica de les festes i tradicions en l'àmbit local, autonòmic i nacional.

15. Conèixer l'evolució, a través del temps, d'alguns aspectes significatius de la vida familiar o de la localitat. Identificar els monuments més representatius de la seva localitat i entorn.

16. Comprendre i reconèixer la importància de la ciència i la investigació. Apreciar la diferència de qualitat de vida actual en relació amb altres països i amb altres èpoques.

17. Utilitzar programes educatius senzills amb les tecnologies de la informació i de la comunicació, i realitzar les activitats que es plantegen amb aquests mitjans.

18. Identificar, als textos, continguts de les ciències de la naturalesa i de geografia i història i comparar-los amb dades de la seva experiència.

Segon cicle

Continguts

1. Els éssers vius: principals característiques i funcions vitals. Relacions entre els éssers vius: nivells d'organització.

2. Estructura dels éssers vius: cèl·lules, descripció de la seva estructura; teixits: tipus; òrgans: principals característiques i funcions; aparells i sistemes: components i funcionament.

3. Nivells de classificació en la matèria viva. Virus, bacteris i organismes unicel·lulars complexos. Fongs. Funcions vitals de vegetals i animals.

4. Les funcions vitals en l'espècie humana: nutrició, relació i reproducció. Localització, estructura, funció i visió integrada dels aparells i sistemes corresponents.

5. La matèria i les seves propietats. Tipus de materials: naturals (minerals i roques) i artificials (plàstics). Canvis físics: canvis d'estat. Canvis químics: la combustió. Utilitat d'alguns avenços, productes i materials que han estat importants per a la societat.

6. Característiques físiques del planeta terra i els seus moviments. El Sistema Solar: components i dinàmica. Galàxies (Via Làctia). L'Univers.

7. La representació de la Terra: mapes i imatges.

8. L'atmosfera i la seva dinàmica. El clima: tipus de climes i la seva repercussió en el paisatge.

9. L'activitat humana i el paisatge. Conseqüències de l'ús i explotació dels recursos naturals: aigua, terra, energia, minerals i roques. La conservació de l'entorn. L'estalvi energètic i el reciclatge.

10. Màquines i aparells. La palanca: funcionament, tipus de palanques i els seus diferents usos i aplicacions més freqüents.

11. Els sectors de producció i l'activitat econòmica.

12. Organització social, política i territorial d'Espanya. Les comunitats i ciutats autònomes espanyoles.

13. Introducció a la cronologia històrica. Les grans civilitzacions i les seves aportacions al progrés de la humanitat. Trets diferencials de les societats a través del temps.

14. Canvis i permanències. Esdeveniments històrics i vida quotidiana. Testimonis i herències del passat.

15. Introducció als estils artístics. Grans artistes espanyols.

16. Processos i persones rellevants en la història d'Espanya i d'Europa.

Criteris d'avaluació:

1. Descriure l'estructura cel·lular i les funcions dels teixits més significatius d'animals i vegetals.

2. Conèixer i localitzar els principals òrgans, aparells i sistemes del cos humà.

3. Reconèixer els processos de les funcions vitals als animals i les plantes.

4. Distingir els canvis físics i químics que afecten la matèria, especialment els produïts per escalfament.

5. Reconèixer alguns minerals d'ús freqüent a partir de les seves propietats físiques i descriure les seves aplicacions principals.

6. Enunciar les característiques d'algunes màquines en funció de la seva utilitat per a l'ésser humà.

7. Distingir els canvis físics i químics que afecten la matèria. Comprendre la utilitat de la ciència per a la societat en la creació de materials i productes.

8. Comprendre l'estructura bàsica de l'Univers i del Sistema Solar. Descriure els moviments de la Terra en el conjunt del Sistema Solar i representar esquemàticament l'estructura del Sistema Solar.

9. Reconèixer els diferents elements que configuren el paisatge (relleu, terra, clima, vegetació, poblament, xarxes de comunicació) per establir semblances i diferències entre diferents àmbits territorials.

10. Representar espais mitjançant plànols, croquis i mapes senzills i utilitzar-los per orientar-se i desplaçar-se.

11. Relacionar el temps atmosfèric amb els fenòmens meteorològics que el condicionen i explicar la influència del clima sobre el paisatge.

12. Conèixer els hàbits que afavoreixen la conservació del medi ambient natural. Descriure i explicar, utilitzant la imatge d'un paisatge modificat per l'home, els canvis realitzats.

13. Distingir les diferents activitats que caracteritzen cada un dels sectors productius.

14. Conèixer l'organització i estructura territorial d'Espanya. Enumerar les diferents comunitats i ciutats autònomes que componen Espanya, i conèixer algun tret que les caracteritzi.

15. Ordenar temporalment fets històrics rellevants a partir de les nocions bàsiques de successió, durada i simultaneïtat. Reconèixer les característiques de les grans civilitzacions i les seves aportacions al progrés humà.

16. Distingir els principals estils artístics per les seves característiques bàsiques. Conèixer les obres més representatives dels artistes espanyols més importants.

17. Conèixer dades bàsiques de la biografia de les persones rellevants per a la història d'Espanya.

18. Descriure correctament esdeveniments històrics i geogràfics.

19. Utilitzar fonts bàsiques d'informació.

20. Accedir a fonts d'informació amb els mitjans que proporcionen les tecnologies de la informació i de la comunicació, recollint dades i organitzant-les, fent valoracions sobre la seva presentació i contingut.

21. Incorporar a la lectura de textos hàbits i estratègies senzilles que els permetin formular hipòtesis sobre els temes que es tracten i anticipar continguts per ser confirmats o no posteriorment.

Tercer cicle

Continguts

1. Funcionament i cura del nostre cos. Principals malalties que afecten els aparells i sistemes de l'organisme humà. Hàbits saludables i prevenció dels trastorns alimentaris. Efectes nocius del consum de drogues. Avenços de la ciència que milloren la salut i l'alimentació: medicaments i antibiòtics; potabilització de l'aigua; fertilitzants; plaguicides; additius; la higiene i salut animal; química del fred.

2. Classificació dels éssers vius. Els animals: vertebrats i invertebrats. Característiques principals dels diferents grups d'animals i espècies més representatives:

formes de vida i de reproducció. Els vegetals: principals característiques i formes de reproducció. Grups i espècies més representatius. La importància econòmica dels éssers vius.

3. Les relacions entre els éssers vius. Característiques i components d'un ecosistema. Cadenes alimentàries. Associacions intraespecífiques i interespecífiques. Poblacions, comunitats i ecosistemes. Estabilitat i evolució dels ecosistemes. Actuacions de l'home que modifiquen el medi natural.

4. La indústria alimentària. Productes d'origen animal i vegetal. La conservació dels aliments mitjançant processos físics: esterilització, envasament al buit i substàncies químiques. Els additius: colorants, conservants i estabilitzants. Transport i conservació d'aliments que necessiten temperatures adequades: la cadena del fred.

5. Materials elaborats en aplicar les noves investigacions científiques al desenvolupament tecnològic: paper, pintures, fibres, plàstics, ceràmiques i aliatges. Principals usos i aplicacions en diferents activitats de la societat actual.

6. La ciència: present i futur de la societat. En la cultura i el lleure: el llibre (paper, tintes); l'art (pintures i colorants); la música (cintes i discos compactes); el cine (fotografia, vídeo i DVD); l'esport (materials més flexibles i forts). A la llar i la vida diària: fibres tèxtils, pintures de parets i cosmètics. En el transport: pneumàtics, coixí de seguretat, nous materials de l'automòbil a les naus especials. En la informàtica i telecomunicacions: xips, CD-rom, suports magnètics i fibra òptica. En la construcció: materials aïllants i vernissos.

7. Les capes de la Terra: atmosfera, hidrosfera, crosta, mantell i nucli. Dinàmica interna de la Terra: volcans i terratrèmols. Acció dels rius i oceans sobre la superfície. Els components de la crosta: minerals i roques. Els components del sòl. Catàstrofes naturals: volcans, terratrèmols i inundacions (principals zones de risc).

8. El comportament de la llum: reflexió (els miralls) i refracció (les lents). La descomposició de la llum: el color. La llum com a font d'energia. Electricitat: el corrent elèctric. Els circuits elèctrics. Magnetisme: el magnetisme terrestre. L'ímant: la brúixola. Els electroímants. Generadors electromagnètics i alternadors.

9. Màquines i aparells en la vida quotidiana. Tipus de màquines i els seus usos més freqüents. Utilització d'aparells simples i compostos. Les eines mecàniques. L'electricitat en el desenvolupament de les màquines. Els mitjans informàtics: l'ordinador com a màquina composta. Productes químics. Radioactivitat. Beneficis i riscos de les noves tecnologies i productes. Mesures de prevenció. Primers ajuts.

10. Espanya i la seva diversitat paisatgística. Aspectes físics i humans. Zones geològiques i climatològiques d'Espanya. Paisatges naturals d'Europa i del món.

11. La població d'Espanya. Moviments naturals i migratoris. Composició i distribució territorial. Estructura demogràfica de la seva localitat.

12. Concepte d'energia. Fonts d'energia i matèries primeres: el seu origen. Energies renovables i no renovables. Beneficis i riscos relacionats amb la utilització de l'energia: esgotament, pluja àcida, radioactivitat. Desenvolupament sostenible.

13. Economia, món laboral, activitat i funcions de l'empresa.

14. Prehistòria i edat antiga a Espanya. La romanització.

15. Espanya medieval: processos de formació i integració política. La convivència i el conflicte entre cultures. Art i cultura dels regnes cristians i d'Al-Andalus.

16. Espanya en l'edat moderna. La monarquia dels Reis Catòlics. L'Amèrica espanyola. Els grans descobriments geogràfics. Renaixement, Segle d'Or i Il·lustració. Grans figures de l'art espanyol.

17. Espanya en l'edat contemporània. La nostra història recent. Els principis de la Constitució de 1978.

18. Espanya a Europa. La Unió Europea i els països que la componen.

19. Espanya i Hispanoamèrica en l'actualitat.

Criteris d'avaluació:

1. Conèixer i establir relacions entre les funcions vitals dels éssers humans i determinats hàbits d'alimentació, higiene, exercici físic i salut.

2. Identificar les diferents classes d'animals i plantes assenyalant les seves característiques primordials.

3. Conèixer i descriure els components de les cadenes alimentàries i el paper que exerceixen en els ecosistemes. Estudiar algun ecosistema pròxim per descobrir les relacions d'alimentació i establir la cadena tròfica.

4. Descriure els diferents tractaments per a la transformació d'algun aliment bàsic en els seus derivats (llet, blat).

5. Reconèixer la importància dels processos de conservació dels aliments i, específicament, el que afecta alguns productes peribles: conservants, estabilitzants i ús del fred en el transport i la conservació d'aliments.

6. Distingir les característiques d'alguns minerals i roques de l'entorn.

7. Observar les propietats físiques d'alguns minerals d'ús comú per a la seva identificació. Observar les característiques mineralògiques de mostres de les roques més abundants en el seu entorn.

8. Explicar com es produeix una erupció volcànica i un moviment sísmic i assenyalar, en un mapa de la superfície terrestre, les zones de més activitat volcànica i sísmica.

9. Situar sobre el mapa d'Espanya les principals zones amb riscos geològics i climatològics.

10. Reconèixer els beneficis i els riscos derivats de l'ús de determinats aparells i productes, així com les principals mesures de prevenció.

11. Conèixer els diferents paisatges espanyols, comprenent que són el resultat de la combinació de diversos agents físics, així com de la interacció entre el medi natural i els grups humans. Descriure els trets característics de paisatges de diferents latituds, en especial els europeus.

12. Distingir els principals trets de la població espanyola tant per la seva dinàmica natural com per la seva mobilitat espacial i la seva composició i distribució territorial. Conèixer les característiques demogràfiques específiques de la localitat on viuen.

13. Conèixer les principals fonts d'energia i el seu impacte mediambiental i classificar diversos tipus de matèries primeres explicant els seus possibles usos i transformacions. Aplicar el concepte de desenvolupament sostenible a les activitats de la vida quotidiana.

14. Reconèixer les principals activitats econòmiques a Espanya. Conèixer el funcionament de l'empresa i de les relacions laborals, i comprendre la funció dinamitzadora de l'activitat empresarial en la societat.

15. Descriure les principals característiques de la prehistòria i l'edat antiga a Espanya.

16. Identificar els trets distintius de les cultures que van conviure a Espanya durant l'edat mitjana, així com les fases més importants del procés d'unificació territorial. Aportació cultural i artística de l'Espanya musulmana, jueva i cristiana a l'edat mitjana.

17. Comprendre la transcendència dels descobriments geogràfics i el paper exercit per Espanya. Conèixer la transcendència històrica de la presència espanyola a Amèrica, així com la seva projecció en el present.

18. Identificar les principals aportacions espanyoles a l'art universal.

19. Entendre la transformació de les societats agràries en societats industrials i el seu reflex a Espanya.

20. Conèixer els trets característics de la societat espanyola actual, valorant el seu caràcter democràtic i plural, així com la seva pertinença a la Unió Europea. Distingir els trets característics de diferents països pertanyents a la Unió Europea, incloent-hi tant el caràcter plural dels seus membres com els trets comuns.

21. Identificar els principis bàsics de la Constitució espanyola de 1978.

22. Llegir i interpretar correctament plànols i mapes senzills, tenint en compte la seva escala i els signes convencionals, per situar correctament els fets geogràfics i històrics.

23. Utilitzar materials audiovisuals, material didàctic digital i els recursos d'Internet per a la recollida, selecció, anàlisi i crítica de la informació i per a la realització de treballs i projectes en grup.

24. Explicar a altres alumnes el que ha après d'un text senzill amb contingut de la ciència natural o social i extreure'n conseqüències per a la vida diària.

25. Utilitzar estratègies de comprensió lectora en diferents textos.

EDUCACIÓ ARTÍSTICA

Introducció

L'educació primària és el moment idoni per desenvolupar en el nen els coneixements, experiències i hàbits que formen l'àrea d'educació artística en els vessants de plàstica i música. En procés de continuïtat amb l'edat infantil, es tracta d'anar avançant des de pressupòsits de joc a plantejaments més reflexius.

L'alumne de primària ha d'aprendre a utilitzar i a entendre la plàstica i la música com a formes específiques i insubstituïbles de l'expressió i de la representació de certs aspectes de la realitat, fonamentals en el conjunt del saber. Les imatges i els sons del món que ens envolta poden ser la matèria primera de les manifestacions artístiques i requereixen processos de sensibilització, comprensió i expressió que des de l'àrea d'educació artística poden afavorir el desenvolupament d'una personalitat completa i equilibrada.

L'educació artística ofereix aportacions rellevants als objectius generals del nivell de l'educació primària. El treball sistemàtic i al mateix temps natural de la percepció atenta, visual i auditiva, que constitueix la base de tots els

aprenentatges, des de la lectura fins a l'explicació a classe, s'aborda explícitament en aquesta àrea, i permet una aplicació simultània a la resta de les àrees del currículum. Igualment afavoreix els processos de comprensió de coneixements generals, ja que permet nodrir de manera racional el component imaginari dels nens. Per facilitar l'adequada utilització de la imaginació, per incrementar la seva capacitat de concentració i afavorir la resolució de problemes de qualsevol àrea, és necessari estimular la imaginació en una dimensió en què l'art ofereix possibilitats noves d'organització de la intel·ligència.

L'alumne és el protagonista actiu en el procés de sensibilització, apreciació i creació artística. El desenvolupament d'aquestes capacitats depèn en gran part de l'intercanvi comunicatiu amb els seus companys, i el paper del professor és clau per donar sentit artístic al coneixement i als recursos individuals i del grup.

A través dels objectius i continguts de l'àrea, es pretén desenvolupar la creativitat individual i col·lectiva, i el gaudi o plaer estètic.

Per a això, se suggereixen als alumnes, de forma progressiva, models artístics que ampliiïn les seves possibilitats de valoració de les manifestacions artístiques reconegudes per la cultura. S'utilitzen les tecnologies de la informació i la comunicació com un instrument valuós de provocació de situacions creatives i d'ampliació del coneixement.

L'exploració de materials instrumentals de tot tipus permet als alumnes adquirir una sèrie de conceptes bàsics que els facilita realitzar una lectura coherent d'imatges i sons, i sentir les emocions subjacents a tota expressió artística.

S'ha de fomentar el treball en equip, afavorint la creativitat, la reflexió, la comprensió i la valoració de les obres d'art, mostrant als nens els mateixos criteris que els artistes utilitzen en els processos de creació de les seves obres.

L'educació artística en aquest nivell educatiu ha de tendir a aconseguir com a objectiu final que els alumnes aprenguin a valorar les manifestacions artístiques.

Per a l'ensenyament de la música, la selecció de recursos i activitats s'ha de cuidar especialment, tenint en compte tres criteris: l'ús de la veu, materials i instruments d'interès acústic, l'elecció d'obres que fomentin escoltar música de totes les èpoques, estils i cultures, la integració simultània d'una atenció, acció o moviment i la decisió d'escoltar.

El desenvolupament de les capacitats expressives i creatives del nen ha de partir de l'existència d'aquestes capacitats en tots els individus, de la mateixa manera que la resta de qualitats intel·lectuals. Aquestes capacitats sempre són susceptibles de cultiu i millora. Des d'un plantejament fonamentalment pràctic, els coneixements tècnics possibiliten el desenvolupament d'aquestes capacitats. Per això, la utilització de diferents recursos, inclosos els que fan referència a les tecnologies de la informació i la comunicació, han de fer possible que l'alumne progressi en aquesta àrea.

Objectius:

1. Desenvolupar la capacitat d'observació i la sensibilitat per apreciar les qualitats estètiques, visuals i sonores de l'entorn.

2. Aprendre a expressar i comunicar amb autonomia i iniciativa emocions i vivències, a través dels processos propis de la creació artística en la seva dimensió plàstica i musical.

3. Explorar i experimentar les possibilitats expressives i comunicatives de diferents materials, instruments i tecnologia actual, i descobrir significats d'interès expressiu i estètic.

4. Aprendre a posar-se en situació de viure la música: cantar, escoltar, inventar, ballar i interpretar, basant-se en la comparació de les seves pròpies experiències creatives amb manifestacions de diferents estils, temps i cultures.

5. Explorar les possibilitats expressives del so a través de la percepció, la invenció, la creació i la seva identificació amb llenguatges musicals, utilitzant una codificació pròpia dels nens que afavoreixi l'obertura a diferents formes d'expressió.

6. Utilitzar diferents fonts, textos i músiques, per obtenir informació sobre les possibilitats de la veu, els materials i instruments, i els processos diversos de creació musical.

7. Potenciar la capacitat de lectura, anàlisi i interpretació de l'art i les imatges en els seus contextos culturals i històrics i afavorir la comprensió crítica dels significats, valors i funcions socials de la cultura visual.

8. Identificar, comprendre i utilitzar els codis artístics de les creacions plàstiques i visuals presents a l'entorn.

9. Afavorir una actitud crítica davant dels missatges de les tecnologies de la informació i la comunicació.

10. Desenvolupar la capacitat receptiva davant de les manifestacions musicals i de les arts visuals en qualsevol de les seves expressions tècniques i àmbits d'exposició.

11. Desenvolupar estratègies de comprensió lectora dels missatges transmesos pels diferents textos que s'utilitzin a l'àrea.

12. Fomentar actituds de respecte, valoració i gaudi de les produccions pròpies, de les dels altres i de les manifestacions artístiques del patrimoni cultural, i desenvolupar la capacitat de diàleg i d'anàlisi constructiva.

13. Analitzar i comprendre missatges publicitaris, desxifrar els nous codis audiovisuals. Descobrir la funció d'aquests mitjans en la societat i en la vida personal.

14. Aprendre a planificar individualment i en equip les fases del procés d'execució d'una obra.

Primer cicle

Continguts

I. Audició i creació.

1. El so: percepció sensorial. Sons de l'entorn. Col·leccions de sons. Onomatopeies.

2. Escolta i invenció creativa. Expressió musical en el llenguatge oral: exclamacions, expressions espontànies. Jocs fonètics.

3. La música com a llenguatge infantil. Paraules inventades o recreades per la seva musicalitat.

4. Grafies no convencionals. Dibuixos i paraules relacionades amb diferents sonoritats.

II. La veu i els seus recursos.

1. Exploració dels recursos de la veu. Sensacions vibratòries en les diferents col·locacions.

2. Tècnica vocal: preparació de la veu. Producció voluntària d'expressions sonores.

3. La cançó com a element expressiu a partir de l'emoció provocada per imatges, paraules o textos.

III. Materials instrumentals: expressió i interpretació.

1. Instruments no convencionals de qualitat acústica. Materials sonors d'interès.

2. Improvisació i expressió instrumental amb materials sonors i instruments de tècnica senzilla.

3. Pràctica de totes les capacitats sonores dels materials i instruments.

4. L'ordinador com a instrument.

IV. Música i dansa.

1. La dimensió imaginària en la dansa.

2. El moviment i l'escolta. Audicions i cançons en moviment.

3. La dansa en l'expressió espontània.

4. Creació i repertori de danses senzilles.

Críteris d'avaluació:

1. Recrear i reproduir manifestacions sonores significatives per les seves qualitats acústiques.

2. Interpretar sol o en grup, mitjançant la veu o materials sonors diversos, improvisacions que continguin els procediments musicals de repetició, variació i contrast d'idees musicals.

3. Utilitzar dibuixos i paraules com a forma d'escriptura musical, i reconèixer l'esmentada creació com a partitura.

4. Participar en la recerca de recursos expressius de la veu.

5. Saber desenvolupar expressions cantades, arribant a donar-los forma de cançó.

6. Interpretar amb materials sonors i diversos instruments senzills expressions musicals que continguin formes de sonoritat controlada i variada.

7. Adequar el moviment corporal al moviment de la música i expressar mitjançant la dansa espontània els diferents elements sonors percebuts a partir d'una escolta atenta i activa.

8. Participar activament en creacions instrumentals.

9. Utilitzar estratègies de comprensió lectora dels missatges transmesos per diferents textos.

10. Valorar i respectar les produccions pròpies i les dels altres.

Segon cicle

Continguts

I. Escolta i creació.

1. Característiques dels sons que ens envolten. Descripció de sons. Produccions sonores espontànies i la seva organització.

2. El so i la seva dinàmica interna. Perfils sonors.

3. L'enregistrament a l'aula com a recurs creatiu: puzzles i collages sonors.

4. Els llenguatges musicals a través d'audicions originàries de diferents països i de músiques contemporànies. Anàlisi perceptiva.

II. La veu i els seus recursos.

1. El cant: la veu com a instrument. Jocs de timbre.

2. Tècnica vocal: emissió i articulació. Dramatitzacions vocals sobre poemes i contes.

3. Expressió vocal: la cançó com a principi d'una creació.

4. Cant en grup. Repertori de cançons tradicionals del seu entorn. Cançons infantils del món. La cançó i els diferents estils musicals.

III. Materials instrumentals: expressió i interpretació.

1. El cos com a instrument en diferents cultures i estils musicals. Audicions i documents audiovisuals com a models de referència.

2. Famílies d'instruments. Classificacions segons diferents criteris.

3. Creació instrumental i repertori de músiques del món.

4. Possibilitats sonores de la informàtica musical.

IV. Música i dansa.

1. La dansa com a expressió de sentiments, emocions i imaginació.

2. El sentit musical a través del control corporal. Adequació de moviments a músiques de diferents estils.

3. Danses del món.

Criteris d'avaluació:

1. Descobrir l'organització de l'obra musical i descriure els sons que la componen des de la producció sonora espontània.

2. Participar en propostes de recollida i classificació de materials i objectes sonors per utilitzar-los a l'aula de forma creativa: puzles i collages sonors.

3. Utilitzar grafies com a mitjà de representació de sons i conèixer la seva funció com a partitura.

4. Entendre la veu com a instrument i com a recurs expressiu, partint de la cançó i de les seves possibilitats com a mitjà per crear, inventar o improvisar.

5. Identificar el cos com a instrument que es manifesta de diverses maneres en les diferents cultures i estils musicals.

6. Conèixer els timbres i les qualitats de materials sonors i instruments, i agrupar-los i utilitzar-los en les seves creacions instrumentals.

7. Ús de les tecnologies de la informació i la comunicació com a recurs instrumental.

8. Utilitzar estratègies de comprensió lectora dels missatges transmesos per diferents textos.

9. Usar el cos com a expressió de sentiments, emocions i imaginació de manera que comporti la consciència del control postural i la coordinació amb la música.

10. Respectar, valorar i gaudir de les produccions pròpies, de les dels altres i de les manifestacions artístiques del patrimoni cultural.

Tercer cicle

Continguts

I. Audició i creació.

1. Audicions com a punt de referència per crear. Models per imitar a la creació musical.

2. Aproximació al llenguatge musical: signes convencionals i grafies contemporànies.

3. Creació musical: l'obra musical com a unitat d'idees i formes.

4. Creació d'obres musicals sobre situacions i paisatges sonors a partir d'enregistraments d'ambients.

II. La veu i els seus recursos.

1. La veu a la música: audicions de música vocal de diferents estils.

2. Tècnica vocal: entonacions. Aportacions de la música ètnica a la veu. Processos d'entonació lliure.

3. Creació i repertori de cançons. Aproximació a l'afinació.

4. Agrupacions vocals: a capella, amb acompanyament instrumental. Polirítmies vocals.

III. Materials instrumentals: expressió i interpretació.

1. Classificacions d'instruments segons les diferents cultures. Instruments populars. Instruments a la música culta.

2. Els instruments en la cultura musical. Funcions. Construcció d'instruments que permetin un ús afinat.

3. Creacions i muntatges amb elements acústics, electrònics i informàtics.

4. Pràctica instrumental.

IV. Música i dansa.

1. Muntatges de coreografies com a interiorització de la forma de la música. Danses del món.

2. Espai, ordre i ritme: utilització del moviment a l'espai; coreografies amb precisió rítmica.

3. La dansa en el temps. Aproximació històrica a la dansa.

Criteris d'avaluació:

1. Incorporar manifestacions sonores significatives per les seves qualitats acústiques com a mitjans d'expressió personal a produccions sonores creatives i col·lectives.

2. Utilitzar l'audició musical com a marc de referència per a les creacions pròpies.

3. Traduir al llenguatge musical convencional melodies i ritmes senzills.

4. Reconèixer qualitats de la veu a través d'audicions diverses i músiques ètniques, i recrear-les en les seves diferents possibilitats expressives.

5. Conèixer cançons de diferents llocs i estils com a mitjà de comunicació, valorant les seves possibles aportacions a la invenció i a l'enriquiment cultural.

6. Diferenciar instruments musicals i observar les seves característiques més significatives, per ser capaç de classificar-los segons les seves qualitats.

7. Fer muntatges propis i creacions des de la pràctica instrumental.

8. Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació com a recurs per treballar a l'àrea.

9. Utilitzar estratègies de comprensió lectora dels missatges transmesos per diferents textos.

10. Inventar coreografies que es corresponguin amb la forma interna de l'obra musical i comportin un ordre espacial i temporal.

11. Respectar, valorar i gaudir de les produccions pròpies, les dels altres i les manifestacions artístiques del patrimoni cultural.

Primer cicle

Continguts

- I. Elements que configuren el llenguatge visual.
 1. Les empremtes gràfiques: punt, línia i taca. Execucions espontànies i lliures.
 2. El color. Ús del color des de la llibertat i la imaginació. Colors purs: combinacions i mesclures.
 3. La textura. Textures tàctils i corporals, naturals i artificials.
 4. La forma. La forma com a resposta expressiva o representativa.
 5. El volum. Percepció visual i tàctil del volum.
- II. Composicions plàstiques.
 1. L'enquadrament i l'ocupació de l'espai gràfic.
 2. La composició: sentit de l'equilibri, simetries.
- III. El dibuix o llenguatge gràfic.
 1. Representació i expressió.
- IV. Apreciació de les diferents manifestacions artístiques.
 1. Iniciació al criteri estètic.
 2. Lectura d'imatges.
 3. Valoració estètica de l'entorn natural i urbà.
 4. Els àmbits d'exposició: el museu.
- V. Tècniques i materials.
 1. Tècniques bidimensionals: dibuix, pintura, collage i estampació.
 2. Tècniques tridimensionals: modelatge i construccions.
 3. Experimentació amb diversos materials i suports de diferents mesures i formats.
 4. Tecnologia i imatge: fotografia amb càmeres senzilles, fotomuntatge, diapositiva i fotocòpia, ordinador i tractament de la imatge.
 5. Anàlisi de missatges publicitaris.

Criteris d'avaluació:

1. Identificar, descriure i representar l'entorn natural i l'entorn artificial.
2. Observar i identificar les manifestacions artístiques de l'entorn i els mitjans de comunicació en què predomina la imatge.
3. Realitzar composicions bidimensionals i tridimensionals segons un desig d'expressió.
4. Utilitzar el dibuix i les tècniques gràfiques com a mitjà d'expressió i representació.
5. Saber manejar tècniques senzilles bidimensionals i tridimensionals amb una adequada destresa oculomaneja.
6. Identificar i valorar representacions visuals i artístiques de l'entorn i identificar els elements principals d'una obra plàstica.
7. Aplicar els continguts treballats a l'aula en les visites a diferents àmbits d'exposició.
8. Realitzar lectura d'imatges de forma espontània, des de l'experiència personal, des de l'aspecte formal i des del context històric.
9. Reconèixer, diferenciar i utilitzar l'expressivitat de diversos materials i suports.

10. Treballar i respectar la producció pròpia i en equip, i cuidar el material i l'espai de treball.

11. Analitzar els missatges publicitaris dirigits als nens.

Segon cicle

Continguts

- I. Elements que configuren el llenguatge visual.
 1. Les empremtes gràfiques: punt, línia i taca. Execucions espontànies i lliures. Execucions sota estímuls musicals. Execucions controlades.
 2. Línia i contorn.
 3. El color. Observació, percepció i experimentació del color.
 4. Variacions del color: tons, matisos i contrastos.
 5. La textura. Textures tàctils i visuals, naturals i artificials.
 6. La forma. Representació de repertoris formals senzills.
 7. El volum. El ple i el buit.
- II. Composicions plàstiques.
 1. L'enquadrament i l'ocupació de l'espai gràfic.
 2. La perspectiva visual, representació directa de la realitat.
 3. La proporció.
 4. El moviment.
 5. Iniciació a la composició abstracta.
- III. El dibuix com a llenguatge gràfic.
 1. El dibuix de representació.
 2. El dibuix com a element narratiu: la literatura i el còmic.
 3. La figura humana.
- IV. Apreciació i representacions de les diferents manifestacions artístiques.
 1. Criteri estètic.
 2. Lectura d'imatges. Nivells d'anàlisi de la imatge.
 3. Àmbits d'exposició d'imatges: el museu, l'entorn urbà.
 4. Valoració estètica del món de l'art.
- V. Tècniques i materials.
 1. Tècniques bidimensionals: dibuix, pintura, collage i estampació.
 2. Tècniques tridimensionals: modelatge, construccions i talles en materials tous.
 3. Experimentació amb diversos materials i suports de diferents mesures i formats.
 4. Tecnologia i imatge: fotografia amb càmeres senzilles, fotomuntatge, diapositiva, fotocòpia. Introducció al maneig de programes senzills d'ordinador.
 5. Descodificació i codificació de missatges periodístics i publicitaris.

Criteris d'avaluació:

1. Identificar, descriure i representar amb més domini l'expressivitat dels elements bàsics del llenguatge visual i la seva sintaxi.
2. Identificar i valorar les manifestacions artístiques de l'entorn i dels mitjans de comunicació visual.

3. Realitzar composicions plàstiques figuratives i abstractes que recolzin en diferents criteris.

4. Utilitzar el dibuix i les tècniques gràfiques en les seves diferents funcions.

5. Reconèixer i diferenciar l'expressivitat de diversos materials i suports, i saber manejar tècniques i instruments amb una certa precisió.

6. Identificar i valorar estèticament i críticament imatges de l'art, la publicitat, el disseny, manifestacions culturals pròpies i d'altres cultures com a forma d'identitat d'aquestes.

7. Identificar i valorar diferents aspectes de les manifestacions artístiques en les visites a museus i altres àmbits d'exposició.

8. Utilitzar tècniques audiovisuals senzilles per a la creació plàstica.

9. Realitzar lectura d'imatges en un nivell bàsic, des de l'experiència personal, des de l'aspecte formal i des del context històric, i utilitzar un vocabulari adequat.

10. Respectar i valorar el treball individual i en grup, tant de les obres pròpies com dels altres.

11. Utilitzar estratègies de comprensió lectora en missatges transmesos per imatges publicitàries i per diferents tipus de textos.

12. Saber planificar i organitzar el treball i cuidar el material i l'espai d'ús.

Tercer cicle

Continguts

I. Elements que configuren el llenguatge visual.

1. Les empremtes gràfiques: punt, línia i taca. Línia i contorn. Estructures lineals de l'entorn natural i artificial. Aplicacions a la representació de l'entorn.

2. El color. La relació de la llum i el color. L'escala cromàtica. Característiques del color. Simbologia del color.

3. La textura. Textures tàctils i visuals, naturals i artificials. La seva integració amb la llum, el color i la forma.

4. La forma. Representació de repertoris formals complexos.

5. El volum. La llum i el volum. Qualitats expressives.

II. Composicions plàstiques.

1. La composició abstracta. Implicacions del llenguatge matemàtic i de les tecnologies de la informació i la comunicació.

2. La perspectiva visual: diferents tipus de perspectives. Representació directa de la realitat. Introducció al dibuix tècnic.

III. El dibuix com a llenguatge gràfic.

1. De la representació a l'abstracció.

2. Iniciació al disseny i al missatge publicitari: dibuix d'ideació.

3. Fases del procés de realització: planificació del treball en equip.

IV. Apreciació i representacions de les diferents manifestacions artístiques i no artístiques.

1. Criteri estètic en els artistes, obres i estils més rellevants de la història.

2. Lectura i observació d'objectes i imatges del patrimoni artístic propi i el de diferents cultures.

3. Àmbits d'exposició d'imatges i de manifestacions artístiques populars.

4. Planificació d'exposicions en el medi escolar.

5. Valoració estètica en els mitjans de comunicació.

V. Tècniques i materials.

1. Tècniques bidimensionals: dibuix, pintura, collage, frottage i estampació. Iniciació al gravat.

2. Tècniques tridimensionals: modelatge, talla, acoblaments i construccions.

3. Experimentació amb diversos materials i suports de diferents mesures i formats.

4. Tecnologia i imatge fixa i en moviment: fotografia, fotomuntatge, diapositiva, fotocòpia i ordinador. El vídeo i el cine.

5. Les tecnologies de la informació i la comunicació: Internet, el museu virtual.

6. Elecció i ús correcte dels materials i els suports.

7. Els nous codis audiovisuals, la seva funció en la societat i en la vida de les persones.

Criteris d'avaluació:

1. Identificar, descriure i representar l'entorn, utilitzant selectivament l'expressivitat dels elements bàsics del llenguatge visual i la seva sintaxi, i ser capaç d'explicar les seves decisions amb un vocabulari adequat.

2. Utilitzar els procediments en dues i tres dimensions segons les seves diferents funcions i característiques emprant diverses tècniques.

3. Identificar, valorar i tenir una consciència crítica de les imatges i els objectes i comprendre els propòsits de les arts visuals de la nostra i d'altres cultures a través dels significats socials que tenen.

4. Suggestir significats, explicar històries i realitzar afirmacions a les seves pròpies obres creatives.

5. Dur a terme un projecte artístic de forma individual o en equip, investigant camins diferents i sabent planificar i organitzar el projecte.

6. Conèixer i diferenciar estils o moviment artístics i identificar les obres més significatives amb els seus autors.

7. Utilitzar estratègies de comprensió lectora en els missatges transmesos per diferents textos.

8. Distingir els aspectes comuns i diferents entre els processos creatius que es realitzen a classe i els dels artistes i professionals del món de la imatge.

9. Manejar adequadament les tecnologies de la informació i la comunicació com a mitjà d'informació, investigació i creació d'activitats senzilles.

10. Seleccionar i utilitzar els materials, estris i suports adequats.

EDUCACIÓ FÍSICA

Introducció

La societat actual planteja la necessitat d'incorporar a l'educació els coneixements, les destreses i les capacitats relacionats amb el cos i la seva activitat motriu que contribueixen al desenvolupament integral de la persona i a la millora de la seva qualitat de vida. Hi ha

una demanda social d'educació en la cura del cos i de la salut, en la millora de la imatge corporal i la forma física, així com en la utilització constructiva del lleure mitjançant activitats recreatives i esportives.

L'àrea d'educació física s'orienta cap a l'aprofundiment del coneixement de la conducta motriu i el foment d'actituds i valors en relació amb el cos. L'àrea d'educació física, com les restants, contribueix a l'èxit de les diverses finalitats educatives de l'educació primària.

El cos i el moviment es constitueixen en eixos bàsics de l'acció educativa en aquesta àrea, i també s'ha de destacar el paper de la salut i el joc, aquest últim, fonamental en l'educació primària com a recurs metodològic.

L'àrea d'educació física pot contribuir de forma fonamental a la consecució de l'objectiu «conèixer el valor del propi cos, el de la higiene i la salut i la pràctica de l'esport com a mitjans més idonis per al desenvolupament personal i social». També contribueix a la consecució dels objectius que fan referència a les normes i els valors de convivència, respecte pels altres, desenvolupament d'hàbits d'esforç, desenvolupament de la iniciativa individual i treball en equip.

Les activitats en aquest nivell tenen un caràcter eminentment recreatiu. En aquest sentit, l'àrea d'educació física s'ofereix com a alternativa davant el sedentarisme de l'activitat quotidiana en general. S'integra l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació per establir relacions amb alumnes d'altres centres, compartir experiències motrius i planificar-ne d'altres de noves.

L'ensenyament de l'educació física ha de promoure i facilitar que cada alumne arribi a comprendre el seu propi cos i les seves possibilitats, i a conèixer i dominar un nombre significatiu d'exercicis corporals i activitats esportives de manera que, en el futur, pugui escollir les més convenients per al seu desenvolupament personal.

L'àrea d'educació física ha de contribuir a la formació de valors com ara la capacitat de relacionar-se amb els altres a través del respecte, la resolució de conflictes mitjançant el diàleg i el respecte a les regles establertes, evitant comportaments agressius i de rivalitat, la col·laboració i el treball en equip i la formació de persones responsables.

L'àrea d'educació física s'ha d'integrar amb les restants àrees i configurar un espai singular d'interdisciplinarietat. Afavoreix l'aprenentatge de la lectura mitjançant el desenvolupament de les nocions associades a relacions espacials i temporals com el sentit i la direcció, l'orientació espacial, nocions topològiques bàsiques i seqüència; tots aquests constitueixen aspectes fonamentals que influeixen en el desenvolupament adequat de la lectura i de l'escriptura.

La metodologia per al desenvolupament dels continguts d'aquesta àrea ha d'anar encaminada a crear en l'alumne el gust per l'activitat física i la confiança en les seves activitats motrius.

És important tenir en compte que, atesa l'edat dels alumnes a qui van dirigides, les activitats han de ser diverses i els materials utilitzats, variats.

La metodologia ha de tenir en compte el principi de flexibilitat perquè cada alumne desenvolupi l'activitat motriu d'acord amb les seves possibilitats, ha d'afavorir el treball en equip, desenvolupar actituds de cooperació i respecte, i ha de ser creativa i allunyar-se de la mera conducta repetitiva.

Objectius:

1. Conèixer i valorar el propi cos i les seves possibilitats motrius realitzant de forma autònoma activitats físicoesportives que exigeixin un nivell d'esforç, habilitat o destresa d'acord amb aquestes possibilitats, posant l'èmfasi en l'esforç i en el resultat.

2. Valorar el joc com un mitjà per realitzar activitat física, com a mitjà de gaudi, de relació i com a recurs per aprofitar el temps lliure.

3. Utilitzar, en la resolució de problemes motrius, les capacitats físiques bàsiques i les destreses motrius, tenint en compte les possibilitats i limitacions. Desenvolupar la iniciativa individual i l'hàbit de treball en equip, acceptant les normes i regles que s'estableixin prèviament.

4. Conèixer i valorar els efectes beneficiosos i perjudicials que la realització d'activitats físiques té sobre la salut, així com l'adquisició d'hàbits d'higiene, alimentació i exercici físic.

5. Col·laborar en jocs i activitats esportives, desenvolupant actituds de tolerància i respecte a les possibilitats i limitacions dels altres, actituds que afavoreixen la convivència i que contribueixen a la resolució de conflictes de forma pacífica.

6. Conèixer, valorar i practicar jocs populars del seu entorn i d'altres cultures.

7. Realitzar activitats en el medi natural de forma creativa i responsable, coneixent el valor del medi natural i la importància de contribuir a la seva protecció i millora.

8. Utilitzar de forma creativa i autònoma els recursos expressius del cos i del moviment, valorant i realitzant diferents tipus d'activitats expressives.

9. Conèixer, valorar i aplicar les tècniques d'escalfament i relaxació com a elements integrants de l'activitat motriu.

10. Fomentar la comprensió lectora com a mitjà de recerca i intercanvi d'informació i comprensió de les normes del joc.

11. Utilitzar l'expressió oral i escrita com a mitjà per conèixer diferents activitats motrius, el seu desenvolupament i les seves normes.

12. Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació com a recurs de suport a l'àrea.

13. Conèixer i utilitzar les normes de circulació per als vianants a la ciutat, adquirint hàbits de comportament i prudència en l'ús de les vies públiques.

Primer cicle

Continguts

1. El cos i la salut.

1. Utilització, percepció, identificació i representació del propi cos.

2. Afirmació de la lateralitat corporal.

3. Les possibilitats corporals: sensorials (vista, oïda, tacte), expressives (gestos, estructures rítmiques senzilles) i motrius.

4. Apreciació de dimensions espacials i temporals.

5. Equilibri estàtic i dinàmic: sense objectes, sobre objectes estables o inestables, portant un objecte en situacions simples.

6. Coordinació dinàmica general i segmentària.

7. Habilitats i destreses físiques. Desplaçaments, girs, grimpada i suspensió.

8. Orientació a l'espai i en el temps.

9. Sincronització del moviment corporal amb estructures rítmiques senzilles.

10. Valoració de la pròpia realitat corporal augmentant la confiança en les seves possibilitats, la seva autoestima i la seva autonomia.

11. Iniciació en les tècniques bàsiques d'escalfament i relaxació global.

12. Interès i gust per cuidar-se el cos.

13. Actitud positiva relacionada amb una alimentació adequada.

II. Moviment i salut.

1. Formes i possibilitats del moviment.

2. Control i domini del moviment.

3. Condicionament físic general. Mobilitat articular i flexibilitat.

4. Destresa en el maneig d'objectes i en la manipulació d'instruments habituals en la vida quotidiana i en les activitats d'aprenentatge escolar.

5. Desenvolupament i control de la motricitat fina i la coordinació a través de l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació.

6. Preparació i realització d'alguna activitat fora del recinte escolar, aprenent a conèixer, valorar, gaudir i respectar el medi natural.

7. Autonomia i confiança en les pròpies habilitats motrius en situacions habituals.

8. Valoració de l'esforç per aconseguir més autonomia i autoestima.

9. Exploració i experimentació de les possibilitats i recursos expressius del propi cos.

10. Valoració dels recursos expressius propis i els dels companys.

11. Millora de l'espontaneïtat i de la creativitat en el moviment expressiu.

12. Mesures bàsiques de seguretat i de prevenció d'accidents en l'activitat física i en l'ús de materials i espais.

13. Valoració i exploració dels recursos del medi natural per realitzar activitats fora del centre.

14. Adopció d'hàbits d'higiene corporal i postural.

15. Comportament adequat com a vianant a la ciutat.

III. Els jocs.

1. Joc lliure i joc organitzat.

2. Regles bàsiques dels jocs i la seva aplicació.

3. Pràctica de jocs en què s'utilitzin les habilitats bàsiques.

4. Jocs populars del seu entorn i de la seva ciutat autònoma.

5. Actitud de col·laboració, tolerància, no-discriminació i resolució de conflictes de forma pacífica en la realització de jocs.

6. Valoració del joc com a desenvolupament de l'activitat física, com a mitjà de gaudi, de relació i d'ocupació del temps lliure.

Críteris d'avaluació:

1. Reconèixer les parts del propi cos i dels altres.

2. Adquirir les nocions espacials i temporals.

3. Desenvolupar de forma global les habilitats motrius bàsiques.

4. Controlar els moviments en la cursa coordinada, el gir sobre l'eix longitudinal, la utilització d'objectes i el salt.

5. Identificar els valors fonamentals dels jocs.

6. Utilitzar estratègies senzilles en els jocs.

7. Respectar les normes dels jocs, acceptant guanyar o perdre.

8. Participar en jocs populars i tradicionals propis del seu entorn i de la seva ciutat autònoma.

9. Expressar oralment el desenvolupament i les normes de jocs senzills.

10. Conèixer i emprar les mesures de seguretat bàsiques en l'activitat física.

11. Identificar i utilitzar les normes bàsiques de circulació per als vianants.

12. Mostrar interès, espontaneïtat i creativitat en les activitats d'expressió corporal.

13. Acceptar les diferències físiques individuals en les activitats proposades.

14. Mantenir hàbits de salut i higiene en l'activitat física.

15. Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació com a recurs de l'àrea.

Segon cicle

Continguts

I. El cos i la salut.

1. Percepció i interiorització de la independència i relació existent entre els segments corporals.

2. Aplicació de les tècniques bàsiques d'escalfament i relaxació global i parcial del cos.

3. Relacions espacials i temporals.

4. Coordinació dinàmica general i segmentària.

5. Execució de desplaçaments combinats, girs, grimpada i suspensió.

6. Orientació espacial en relació amb si mateix, amb els altres i amb els objectes orientats.

7. Millora de l'orientació espacial i la lateralitat a través de l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació.

8. Percepció i estructuració de l'espai en relació amb el temps.

9. Reproducció i execució amb el cos d'estructures rítmiques conegudes.

10. Valoració de la pròpia realitat corporal augmentant la confiança en les seves possibilitats, autonomia i autoestima.

11. Interès i gust per cuidar el cos de manera responsable.

12. Adopció d'hàbits relacionats amb una bona alimentació.

II. Moviment i salut.

1. Formes i possibilitats de moviment: qualitat dels moviments ja coneguts.

2. Control i domini del moviment incidint més en els mecanismes d'execució.

3. Condicionament físic general. Flexibilitat i resistència aeròbica.

4. Destresa en el maneig d'objectes i en la manipulació d'instruments habituals en la vida quotidiana i en els propis de l'àrea.

5. Autonomia i confiança en les pròpies habilitats motrius en situacions habituals amb entorns desconeguts.

6. Preparació i realització d'alguna activitat fora del recinte escolar, aprenent a conèixer, valorar, gaudir i respectar el medi natural.

7. Valoració de l'esforç com a forma d'augmentar l'autonomia personal i l'autoestima.

8. Exploració i experimentació de les possibilitats i recursos expressius del propi cos, tenint en compte les seves parts, els sentits, el ritme i l'espai.

9. Valoració dels recursos expressius dels companys.

10. Millora de l'espontaneïtat i de la creativitat en el moviment expressiu.

11. Mesures bàsiques de seguretat i prevenció d'accidents en l'activitat física i en l'ús de materials i espais.

12. Hàbits d'higiene corporal i postural.

13. Coneixement de la importància de la pràctica de l'exercici per al desenvolupament físic.

14. Respects als diferents tipus de senyalització viària: senyals horitzontals i verticals.

III. Els jocs.

1. Tipus de jocs i d'activitats esportives.

2. Aplicació de les habilitats bàsiques en les situacions de joc.

3. Comprensió de les normes del joc a través de la lectura.

4. Jocs populars i tradicionals, de la seva ciutat autònoma i d'altres comunitats autònomes.

5. Actitud de col·laboració, tolerància, no-discriminació i resolució de conflictes de forma pacífica en la realització dels jocs.

6. Valoració del joc com a desenvolupament de l'activitat física, com a mitjà de gaudi, de relació amb els altres i d'ocupació del temps lliure.

7. Acceptació, dins de l'equip, del paper que li correspon a un com a jugador i de la necessitat de l'intercanvi de papers perquè tots experimentin diferents responsabilitats.

Criteris d'avaluació:

1. Prendre consciència de la mobilitat de l'eix corporal en diferents posicions i dels diferents segments.

2. Consolidar les nocions espacials i temporals.

3. Millorar la qualitat dels desplaçaments, salts i girs.

4. Consolidar el desenvolupament global de les habilitats motrius bàsiques.

5. Resoldre problemes motors mitjançant el coneixement i l'ús d'estratègies senzilles.

6. Utilitzar les seves capacitats físiques bàsiques i destreses motrius en les diferents situacions d'activitat física.

7. Viure el joc com a mitjà de gaudi, relació i ocupació del temps lliure.

8. Conèixer els possibles riscos que deriven de la pràctica de l'activitat física.

9. Mantenir els hàbits de salut i higiene en l'activitat física.

10. Actuar amb seguretat davant dels estímuls de la senyalització viària.

11. Adaptar les habilitats motrius a mitjans no habituals.

12. Desenvolupar l'espontaneïtat i la creativitat en el moviment.

13. Acceptar les diferències físiques individuals en les activitats.

14. Comprendre les normes del joc a través de la lectura.

15. Expressar de forma oral i escrita el desenvolupament i les normes dels jocs.

16. Conèixer i participar en els jocs populars i tradicionals.

17. Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació com a recurs de l'àrea.

Tercer cicle

Continguts

I. El cos i la salut.

1. Utilització, representació, interiorització i organització del propi cos: estructuració de l'esquema corporal.

2. Nocions associades a relacions espai-temps.

3. Coordinació dinàmica general i segmentària.

4. Realització de desplaçaments combinats, grimpada i suspensió variant la dificultat, la combinació de girs i els llançaments.

5. Percepció i estructuració de l'espai en relació amb el temps en situacions reals de joc.

6. Aplicació de les tècniques d'escalfament i relaxació global i parcial del cos.

7. Acceptació de la pròpia realitat corporal, les seves possibilitats i limitacions.

8. Execució i invenció d'estructures rítmiques.

9. Actitud positiva pel que fa a l'atenció i el desenvolupament del cos.

10. Consolidació dels hàbits adequats d'alimentació.

II. Moviment i salut.

1. Les capacitats físiques bàsiques com a condicions de les habilitats.

2. Control i domini del moviment, incidint en els mecanismes de decisió i de control.

3. Manipulació correcta i destresa en el maneig d'objectes propis de l'entorn escolar i extraescolar.

4. Autonomia i confiança en les pròpies habilitats motrius en situacions noves o entorns desconeguts.

5. Adquisició de més confiança i independència motriu.

6. Exploració i experimentació de les possibilitats i recursos expressius del propi cos a través de la dansa, la mímica i la dramatització.

7. Millora de l'espontaneïtat i creativitat en el moviment expressiu.

8. Desenvolupament de la capacitat de cooperació i de treball en grup.

9. Valoració de la iniciativa individual.

10. Valoració dels recursos expressius propis i dels companys.

11. Efectes de l'activitat física en la salut i en el manteniment corporal.

12. Mesures bàsiques de seguretat i de prevenció d'accidents en l'activitat física i en l'ús de materials i espais.

13. Normes de circulació a la ciutat i a la carretera dirigides al vianant.

14. Escalfament global específic i relaxació específica i global.

15. Autonomia en els hàbits d'higiene corporal i postural.

16. Valoració de les situacions de risc que deriven de l'activitat física.

17. Valoració de l'activitat física com a alternativa als hàbits nocius per a la salut.

III. Els jocs.

1. La iniciació a l'esport adaptat a l'espai, el temps i els recursos.

2. Habilitats bàsiques d'iniciació esportiva en situacions de joc.

3. Participació en jocs populars i tradicionals.

4. Comprensió de les normes dels jocs esportius a través de la lectura.

5. Ús de les tecnologies de la informació i la comunicació com a mitjà per recollir informació, intercanviar experiències i elaborar documents relatius a l'àrea.

6. Respecte al reglament dels jocs d'iniciació esportiva i adaptats.

7. Acceptació del paper que correspongui exercir com a jugador dins de l'equip, independentment de la seva capacitat motriu.

8. Organització i participació en diferents tipus de jocs i activitats recreatives o esportives, en el seu temps lliure.

9. Identificació dels valors fonamentals del joc: l'esforç personal, la relació amb els altres i l'acceptació del resultat.

criteris d'avaluació:

1. Conèixer i identificar els sistemes bàsics del cos humà relacionats amb l'activitat física.

2. Progressar en el desenvolupament de les capacitats motrius bàsiques incidint en els mecanismes de percepció, decisió i control.

3. Millorar de forma global la condició física.

4. Adaptar i utilitzar les habilitats motrius bàsiques per a la iniciació esportiva.

5. Desenvolupar normes i hàbits de conducta esportiva.

6. Progressar en la resolució de problemes motors mitjançant el coneixement i l'ús d'estratègies.

7. Apreciar i valorar el joc com a mitjà de gaudi, de relació social i d'organització del temps lliure.

8. Reconèixer i prevenir els possibles riscos derivats de la pràctica de l'activitat física i dels esports.

9. Consolidar els hàbits de salut i higiene en l'activitat física.

10. Respondre a les normes de circulació a la ciutat i a la carretera dirigides al vianant.

11. Reconèixer els efectes de l'exercici físic sobre el cos i la salut.

12. Utilitzar les habilitats motrius per resoldre problemes en mitjans no habituals.

13. Utilitzar de manera creativa el moviment corporal a través de l'expressió i el ritme.

14. Acceptar les diferències físiques individuals en les activitats esportives.

15. Recollir informació i elaborar documents a través de les tecnologies de la informació i la comunicació.

16. Comprendre a través de la lectura les normes dels jocs esportius.

17. Expressar de forma oral i escrita el desenvolupament de les activitats que es duguin a terme, les seves característiques i normes.

18. Utilitzar les estratègies de comprensió lectora als textos utilitzats a l'àrea.

LLENGUA CASTELLANA

Introducció

La llengua és el vehicle de comunicació principal dels éssers humans; amb la llengua expressem conceptes, però també vivències, estats anímics, desitjos; a través d'aquesta se'ns ofereixen i oferim tot tipus de missatges. La llengua és indissociable de la personalitat. Estructura i configura el pensament i la intel·ligència.

El mestre ha de ser conscient de la transcendència que té l'aprenentatge de la llengua per part dels alumnes des de la infantesa: a un nen se l'ha de persuadir molt aviat dels enormes beneficis que el domini de la seva llengua li reportarà en el futur; una persona s'enriqueix tant més intel·lectualment com més bé domina la llengua en què s'expressa, ja que gràcies a aquest domini serà capaç d'establir comunicacions fluides amb els altres; d'entendre no només el sentit més evident dels missatges transmesos pels mitjans de comunicació, sinó també d'identificar matisos i interpretacions, serà capaç de descobrir sofismes, enganys, adulteració d'idees. En la mesura que un ésser humà domini la seva llengua, serà més lliure i podrà decidir millor per si mateix davant de les alternatives de la seva pròpia vida. A més, qui parla bé tindrà, amb seguretat, més oportunitats d'èxit en el món professional. Qui té un vocabulari ric, matisat, qui vocalitza correctament i és capaç de fer servir l'entonació adequada en funció de les situacions de parla concretes, qui escriu de forma ordenada amb correcció ortogràfica i amb pulcritud, projectarà sempre una imatge positiva de si mateix davant dels altres.

L'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua materna s'ha de revestir davant de l'alumne d'un interès i una importància especials. Si alguna disciplina escolar ha de ser especialment atractiva per al nen, aquesta és la llengua.

Els alumnes que cursen l'educació primària han d'anar millorant a poc a poc en la redacció de textos breus, coherents i ben organitzats. Per aconseguir-ho, l'alumne ha d'escriure molt, però sempre sobre aspectes que li interessin o l'inquietin. És important, des del punt de vista didàctic, fer que l'alumne reproduïxi per escrit algun conte o història que el professor hagi narrat prèviament. Els dictats són un mitjà excel·lent perquè

l'alumne adeqüi els sons, les síl·labes i les paraules a l'escriptura. Respecte a la lectura, és fonamental que els alumnes d'aquest nivell aprenguin a relacionar els diferents tipus de pauses amb les inflexions tonals corresponents.

Els alumnes han de ser capaços d'explicar oralment als seus companys i al mestre les seves ocupacions, preocupacions i fantasies. No es tracta que aquests alumnes adquireixin un domini important de l'oratoria, però sí que comencin a prendre consciència de la importància d'expressar oralment les seves idees i les seves vivències amb claredat i persuasió.

A més, l'alumne ha d'augmentar substancialment el seu cabal lèxic en aquest nivell tant en la varietat activa com en la passiva. El diccionari ha de ser una eina imprescindible en l'educació primària.

En relació amb la gramàtica, la morfologia és l'element fonamental de l'aprenentatge en aquest nivell, ja que no és aconsellable en l'educació primària la reflexió sintàctica, llevat de la referida a nocions bàsiques com les d'oració, subjecte i predicat, i la concordança corresponent.

Al nivell d'educació primària el professor ha de motivar l'alumne perquè tingui una actitud positiva en l'aprenentatge, així com dotar-lo de les eines necessàries per aconseguir-ho. S'ha de fomentar en l'alumne l'ús de la biblioteca, el gust per la lectura, l'ús del diccionari i de les tecnologies de la informació i la comunicació. Al nivell d'educació primària l'ordinador pot ser una eina útil per produir textos escrits i per accedir a diferents fonts d'informació.

El professor ha d'optar per una metodologia que afavoreixi una actitud positiva amb relació a la llengua i la literatura, la creació lliure i el plaer per la lectura de textos.

Així mateix, es recomana la realització de projectes individuals o col·lectius en els quals l'alumne desenvolupi les capacitats següents: planificació de la feina, selecció d'un tema del seu interès, dels continguts i dels materials que utilitzarà, redacció i presentació del projecte, correcció del projecte amb ajuda del professor i, finalment, exposició oral davant dels seus companys.

Objectius:

1. Participar en diverses situacions de comunicació, respectant els sentiments, les idees, les opinions i els coneixements dels altres, i adoptant les regles bàsiques de la comunicació oral.
2. Expressar-se oralment amb correcció i coherència per satisfer necessitats de comunicació en diferents situacions.
3. Comprendre missatges orals i analitzar-los amb sentit crític.
4. Ampliar el vocabulari per aconseguir una expressió precisa utilitzant el diccionari com a recurs bàsic.
5. Comprendre de forma analítica i crítica els missatges verbals i no verbals i expressar-se a través d'aquests.
6. Conèixer la condició de llengua franca del castellà entre els espanyols, com a mitjà secular de comunicació amb altres pobles i conèixer la diversitat lingüística d'Espanya.
7. Valorar la diversitat lingüística com un fet enriquidor.

8. Llegir amb fluïdesa i entonació adequades, comprendre diferents tipus de textos adaptats a l'edat i utilitzar la lectura com a mitjà per ampliar el vocabulari i fixar l'ortografia correcta.

9. Apreciar el valor dels textos literaris, utilitzar la lectura com a font de gaudi i informació i considerar-la com un mitjà d'aprenentatge i enriquiment personal de màxima importància.

10. Desenvolupar estratègies de comprensió lectora en els missatges transmesos pels textos.

11. Expressar-se per escrit amb correcció, cuidant l'estructura del text, els aspectes normatius, la cal·ligrafia, l'ordre i la netedat.

12. Utilitzar les destreses bàsiques de la llengua (escoltar, parlar, llegir i escriure) com a instruments d'aprenentatge per recollir dades, comprendre, elaborar i memoritzar conceptes en totes les àrees, i expressar-los amb iniciativa, responsabilitat i esforç.

13. Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació com a instruments de treball i aprenentatge.

14. Buscar una millora progressiva en l'ús de la llengua, explorant cursos que desenvolupin la sensibilitat, la creativitat i l'estètica.

15. Afavorir a través del llenguatge la formació d'un pensament crític que impedeixi discriminacions i prejudicis, rebutjant les desigualtats i discriminacions derivades de la pertinença a un determinat sexe.

16. Valorar les possibilitats de la llengua com a recurs per conèixer les diferents cultures.

17. Elaborar projectes individuals o col·lectius sobre temes específics de l'àrea.

Primer cicle

Continguts

I. Comunicació oral.

1. Situacions d'interacció comunicativa, espontànies o dirigides, seguint un ordre espacial, cronològic o lògic en el discurs, en grups grans o petits.
2. Estratègies i normes per a la comunicació. Participació. Manteniment del tema de la conversa. Escolta i atenció. Respecte al torn de paraula. Comprensió i expressió de missatges verbals i no verbals. Repetició dels missatges. Pronunciació i entonació adequades. Mirada cap a l'interlocutor, postures i gestos.
3. Producció de textos orals: narració de situacions o experiències personals. Textos populars: contes, refranys, endevinalles... Descripcions senzilles de persones, animals i objectes. Enumeracions. Sol·licitar i donar informació. Fórmules de cortesia i relació social. Informacions breus. Breus exposicions en públic.
4. Creació de textos breus i senzills en prosa i en vers, amb finalitat estètica i lúdica.
5. Comprensió de textos orals: sentit global del text. Identificació d'informacions rellevants i irrellevants. Ampliació del vocabulari.
6. Audició i reproducció de contes, poesies, embarbussaments, tirallongues, endevinalles, cançons.
7. Gust i sensibilitat pels textos orals. Valoració de la llengua oral com a mitjà de comunicació i font de diversió i enriquiment personal.

8. Memorització i expressió de textos orals ben seleccionats.

9. Dramatització de textos adaptats a l'edat. Gust per participar-hi.

10. Estratègies per utilitzar el llenguatge oral com a instrument de comunicació i aprenentatge: escoltar, recollir dades, preguntar.

11. Respecte a altres llengües diferents de la pròpia, valorant la seva existència com a font d'enriquiment cultural i personal.

II. Lectura.

1. Correspondència entre fonemes i grafies en contextos de lectures significatives.

2. Lectura comprensiva en veu alta, amb ritme i entonació adequada de textos breus.

3. Lectura comprensiva en silenci de textos breus.

4. Audició i comentari personal de textos senzills.

5. Memorització de textos breus.

6. Utilització d'estratègies per a la comprensió de textos escrits senzills (formulació de conjectures basades en indicadors senzills: títol, il·lustracions...). Relectura. Anticipació i formulació d'hipòtesis. Aclariment sobre el vocabulari. Sentit global del text.

7. Hàbit lector.

8. Identificació i crítica dels missatges i valors implícits transmesos pel text.

9. Identificació i anàlisi de missatges senzills apareguts en els mitjans de comunicació habituals en la vida dels nens.

10. Utilització i gaudi amb l'ús de la biblioteca i amb respecte a les normes.

III. Expressió escrita.

1. Coneixement i ús del sistema de lectoescriptura. Relacions fonamentals entre llengua oral i escrita.

2. Identificació i ús de les normes bàsiques de l'escriptura (correspondència forma i grafia, linealitat, espai entre línies, separació de paraules).

3. Producció de textos breus per comunicar coneixements, experiències o per satisfer necessitats de comunicació concretes i quotidianes: narracions, descripcions i diàlegs senzills. Notes i altres textos informatius.

4. Creació de textos senzills, còmics, vinyetes, utilitzant el llenguatge verbal i no verbal amb intenció informativa: cartell i murals.

5. Normes i estratègies per a la producció de textos: planificació, funció, destinatari, estructura i ordenació temporal. Revisió i reescriptura. Ortografia natural. Interrogació i exclamació. Cal·ligrafia. Ordre i netedat.

6. Presentació clara i ordenada de les seves produccions escrites.

7. Actitud crítica davant els textos escrits que suposin qualsevol tipus de discriminació o falta de respecte cap als altres.

IV. Reflexió sobre la llengua.

1. La paraula. La paraula com a unitat bàsica amb significat. La paraula dins de l'oració. Concordança de gènere i nombre. Reconeixement de les síl·labes dins de la paraula.

2. Vocabulari. Camps semàntics. Famílies de paraules. Sinònims i antònims. Polisèmia.

3. Formació de paraules noves a partir de la composició i derivació.

4. Abecedari i iniciació a l'ordre alfabètic.

5. Ortografia. Ortografia natural. Separació de paraules en la frase. Ús de majúscules. Utilització del punt per separar oracions. Ortografia preventiva de les paraules d'ús freqüent. Interès per una ortografia correcta. Preocupació per consultar paraules d'ortografia difícil.

6. Distinció dels temps verbals: present, passat i futur.

V. Tecnologia de la comunicació.

1. Iniciació en l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació com a instrument d'aprenentatge en tasques senzilles.

2. Utilització de programes educatius senzills en relació amb continguts seqüenciats.

3. Interès per l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació.

Críteris d'avaluació:

1. Participar en situacions de comunicació, dirigides o espontànies, amb els companys i el professor, respectant les normes bàsiques necessàries de la comunicació: torn de paraula, escoltar, mirar l'interlocutor, mantenir el tema.

2. Utilitzar el llenguatge oral per formular i respondre a preguntes, enunciar hipòtesis senzilles, expressar sentiments i emocions, donar opinions i proposar solucions.

3. Expressar-se de forma oral amb vocabulari adequat, pronunciació, ritme, entonació correcta i ordre en les idees.

4. Comprendre el sentit global dels textos orals, identificant la informació més rellevant.

5. Memoritzar i reproduir expressivament textos orals i escrits senzills.

6. Llegir en veu alta textos senzills amb correcció.

7. Llegir en silenci textos senzills.

8. Conèixer i valorar la diversitat lingüística del seu entorn.

9. Comprendre el sentit i significat global dels textos llegits, utilitzant les estratègies de comprensió lectora i respondre correctament a qüestions senzilles sobre el sentit dels textos.

10. Llegir amb freqüència per iniciativa pròpia com a font de plaer, manifestant preferències i opinions a la selecció de lectures.

11. Produir textos breus i coherents, amb una estructura adequada al tipus de text, respectant l'ortografia, la cal·ligrafia, l'ordre i la presentació.

12. Utilitzar diferents recursos per esbrinar el significat de les paraules i entendre l'ortografia.

13. Familiaritzar-se amb programes informàtics educatius senzills.

Segon cicle

Continguts

I. Comunicació oral.

1. Situacions d'interacció en la comunicació espontània o dirigida, amb diferent intenció, respectant un ordre espacial, cronològic o lògic en el discurs.

2. Estratègies i normes per a la comunicació: participació. Exposició clara. Escoltar. Respecte al torn de paraula. Comprensió i expressió de missatges verbals i no verbals. Entonació adequada. Respecte per les experiències, opinions i coneixements dels altres.

3. Producció de textos orals: narració de situacions o experiències personals. Textos populars. Descripcions senzilles de persones, animals, objectes i llocs. Introducció a la definició de conceptes. Enumeracions. Entrevistes. Sol·licitar i donar informació. Exposició de coneixements. Expressar dubtes, desitjos, interessos... Fórmules de cortesia i relació social. Informacions breus.

4. Creació de textos en prosa o en vers, amb adequació a la intenció i a la situació comunicativa.

5. Comprensió de textos orals narratius, informatius i persuasius: sentit global del text. Idees principals i secundàries. Ampliació del vocabulari. Anàlisi dels missatges i valors transmesos pel text. Deducció de les paraules pel context. Reconeixement d'idees no explícites. Resum oral.

6. Audició i reproducció de textos breus i senzills que estimulin la curiositat, l'interès i la imaginació de l'alumne.

7. Memorització de textos orals ben seleccionats.

8. Dramatització de textos adaptats a l'edat i de produccions pròpies.

9. Estratègies per utilitzar el llenguatge oral com a instrument de comunicació i aprenentatge: escoltar, recollir dades, preguntar. Participar en enquestes i entrevistes. Comentari oral i judici personal.

10. Coneixement i utilització dels elements no verbals de la comunicació: els gestos, la mímica, el moviment del cos...

II. Lectura.

1. Correspondència entre fonemes i grafies.

2. Lectura en veu alta de diferents tipus de textos amb fluïdesa i entonació adequada.

3. Comprensió lectora en silenci de diferents tipus de textos.

4. Audició i comentari personal de diferents tipus de textos.

5. Memorització de textos.

6. Estratègies per a la comprensió de textos: títol. Il·lustracions. Paraules clau. Capítols. Relectura. Anticipació d'hipòtesis i comprovació. Síntesi. Context. Diccionari. Sentit global del text. Idees principals i secundàries. Resum.

7. Gust per la lectura. Hàbit lector.

8. Anàlisi i crítica dels missatges i valors transmesos pel text.

9. Ús de la biblioteca, coneixement de la seva organització i respecte de les normes.

III. Expressió escrita.

1. Ús del sistema de lectoescriptura.

2. Producció de textos per comunicar coneixements, experiències o necessitats: narracions, descripcions, diàlegs, entrevistes.

3. Creació de textos utilitzant el llenguatge verbal i no verbal, amb intenció informativa i persuasiva: cartell publicitari. Còmics.

4. Normes i estratègies per a la producció de textos: planificació (funció, destinatari, estructura). Revisió

i millora del text. Valoració i ús de les normes ortogràfiques bàsiques. Ús bàsic dels signes de puntuació. Accentuació de les paraules d'ús més freqüent (paraules agudes, planes i esdrúixoles). Cal·ligrafia. Ordre i netedat. Dictats.

IV. Reflexió sobre la llengua.

1. L'oració com a unitat amb significat: subjecte, predicat.

2. Classes de paraules: nom, verb, adjectiu qualificatiu, article, pronoms personals.

3. Concordança de gènere i nombre.

4. Classes de noms: propis, comuns, individuals, col·lectius i gentilicis.

5. La síl·laba: tònica i àtona. Paraules tòniques i paraules àtones.

6. Vocabulari: camps semàntics. Famílies de paraules. Sinònims i antònims. Augmentatiu i diminutiu. Paraules simples i compostes, primitives i derivades. Frases fetes. Ordenació alfabètica de paraules. Ús del diccionari.

7. Ortografia: regles ortogràfiques per a les paraules d'ús freqüent. Regles d'accentuació (agudes, planes i esdrúixoles). Principals signes de puntuació. Interès per una ortografia correcta. Preocupació per consultar paraules d'ortografia difícil.

8. Conjugació dels temps verbals: present, passat i futur d'indicatiu.

V. Tecnologia de la comunicació.

1. Utilització de les tecnologies de la informació i la comunicació com a instrument d'aprenentatge.

2. Utilització de programes educatius.

3. Interès per l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació com a instrument de treball, utilitzant el llenguatge de forma correcta.

Criteris d'avaluació:

1. Participar en situacions de comunicació, dirigides o espontànies, respectant les normes de la comunicació: torn de paraula, escoltar, exposar amb claredat, entonar adequadament.

2. Expressar-se de forma oral, utilitzant diferents funcions de comunicació, vocabulari, entonació i ritme adequats, i una estructura narrativa coherent.

3. Utilitzar el llenguatge per expressar sentiments i emocions, donar opinions, resoldre conflictes, descriure escenes, objectes i situacions, narrar fets senzills...

4. Comprendre el sentit global dels textos orals, reconeixent les idees principals i secundàries.

5. Memoritzar i reproduir expressivament textos orals i escrits.

6. Conèixer i valorar la diversitat lingüística d'Espanya.

7. Llegir en veu alta diferents textos amb fluïdesa i entonació adequada.

8. Llegir en silenci diferents textos valorant el progrés a la velocitat i la comprensió.

9. Resumir un text senzill, captant el sentit global i les idees principals i secundàries.

10. Llegir amb freqüència i per pròpia iniciativa diferents textos, manifestant preferències i opinions en la selecció de lectures.

11. Utilitzar textos senzills, recollir informació i fer treballs.

12. Produir textos amb una estructura coherent, aplicant-hi les normes ortogràfiques bàsiques i cuidant la cal·ligrafia, l'ordre i la presentació.

13. Utilitzar l'escriptura per planificar els seus treballs, recollir informació, fer resums.

14. Utilitzar el diccionari com a recurs per descobrir el significat i l'ús de les paraules.

15. Utilitzar estratègies de comprensió lectora en els missatges que vol transmetre el text.

16. Utilitzar programes educatius informàtics per a l'elaboració i la presentació de textos.

Terçer cicle

Continguts

I. Comunicació oral.

1. Situacions de comunicació, espontànies o dirigides, utilitzant un discurs ordenat i coherent.

2. Estratègies i normes per a l'intercanvi comunicatiu: participació. Exposició clara. Organització del discurs. Escoltar. Respecte al torn de paraula. Comprensió i expressió de missatges verbals i no verbals. Entonació adequada. Respecte per les sensacions, experiències, idees, opinions i coneixements dels altres.

3. Producció de textos orals: narració de situacions o experiències personals. Contes populars. Descripcions senzilles. Entrevistes. Argumentacions. Exposicions de coneixements i opinions. Fórmules de cortesia.

4. Creació de textos en prosa o en vers, amb correcció i adequació a la comunicació que es pretén en cada cas.

5. Comprensió de textos orals narratius, descriptius, informatius i persuasius: sentit global del text. Idees principals i secundàries. Ampliació del vocabulari. Valoració dels continguts transmesos pel text. Deducció de les paraules pel context. Reconeixement d'idees no explícites. Resum oral.

6. Audició i reproducció de textos breus, senzills i que estimulin l'interès del nen.

7. Dramatitzacions de textos literaris adaptats a l'edat i de produccions pròpies.

8. Estratègies per utilitzar el llenguatge oral com a instrument de comunicació i aprenentatge: escoltar, recollir dades, preguntar. Participar en enquestes i entrevistes. Comentari oral i judici personal.

II. Lectura.

1. Correspondència entre fonemes i grafies.

2. Comprensió lectora de textos llegits en veu alta.

3. Comprensió lectora de textos llegits en silenci.

4. Audició de diferents tipus de textos.

5. Memorització de textos.

6. Estratègies per a la comprensió de textos: títol. Il·lustracions. Paraules clau. Capítols. Relectura. Anticipació d'hipòtesis i comprovació. Síntesi. Estructura del text. Tipus de textos. Context. Diccionari. Sentit global del text. Idees principals i secundàries. Resum.

7. Hàbit lector. Lectura de diferents textos com a font d'informació, de gaudi i de diversió.

8. Crítica dels missatges i valors transmesos per un text senzill. Identificació en textos i imatges de situacions en què es produeix discriminació de gènere.

9. Ús de la biblioteca, recerca d'informació i aprenentatge. Selecció de llibres segons el gust personal.

10. Estratègies de comprensió lectora de textos literaris com el poema, la novel·la, el conte, el teatre i altres expressions literàries, endevinalles, cal·ligrames, epigrames.

11. Identificació de recursos literaris: metàfora, hipèrbole, comparació.

III. Expressió escrita.

1. Consolidació del sistema de lectoescriptura.

2. Producció de textos per comunicar coneixements, experiències i necessitats: narracions, descripcions, textos expositius, argumentatius i persuasius, poemes, diàlegs, entrevistes i enquestes.

3. Creació de textos utilitzant el llenguatge verbal i no verbal amb intenció informativa: cartells publicitaris. Anuncis. Còmics.

4. Normes i estratègies per a la producció de textos: planificació (funció, destinatari, estructura...). Revisió i millora del text. Aplicació de les normes ortogràfiques i signes de puntuació. Accentuació (monosíl·labs, hiatus, interrogatius). Cal·ligrafia. Ordre i presentació. Dictats. Reproduir històries o contes narrats pel professor.

5. Coneixement i ús dels signes de puntuació (punt, coma, punt i coma, guió, dos punts, ratlla, signes d'entonació, parèntesi, cometes).

6. Cohesió del text: enllaços, substitucions lèxiques, manteniment del temps verbal, puntuació.

IV. Reflexió sobre la llengua.

1. L'oració simple: subjecte i predicat. Els nuclis.

2. Classes de paraules. Nom. Verb. Adjectiu. Preposició. Adverbi. Conjunció. Pronoms. Articles. Interjeccions.

3. Classes de noms: individuals, col·lectius, concrets i abstractes.

4. Conjugació dels verbs regulars i irregulars més freqüents.

5. La síl·laba. Diftongs i hiatus.

6. Vocabulari: homònims i paraules polisèmiques. Augmentatius i diminutius. Arcaïsmes, neologismes i estrangerismes. Frases fetes. Formació de substantius, adjectius i verbs.

7. Ús eficaç del diccionari per a ampliació de vocabulari i com a consulta ortogràfica i gramatical.

8. Ortografia: utilització de les regles bàsiques d'ortografia. Regles d'accentuació. Signes de puntuació.

9. Conjugació del mode indicatiu i subjuntiu dels verbs regulars i irregulars més freqüents.

V. Tecnologia de la comunicació.

1. Utilització de les tecnologies de la informació i la comunicació com a instrument d'aprenentatge.

2. Utilització de programes educatius. Ús del processador de textos per elaborar treballs.

3. Recerca d'informació a Internet. Utilització dels cercadors més freqüents. Estratègies de recerca.

4. Interès per l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació com a instrument de treball, utilitzant el llenguatge de forma correcta.

5. Escriure correus electrònics de forma correcta.

criteris d'avaluació:

1. Participar en situacions de comunicació, dirigides o espontànies, respectant les normes de la comu-

nicació: torn de paraula, organitzar el discurs, escoltar i incorporar les intervencions dels altres.

2. Expressar-se de forma oral utilitzant diferents funcions comunicatives amb vocabulari precís i estructura coherent.

3. Comprendre el sentit global dels textos orals, reconeixent les idees principals i secundàries i identificant idees o valors no explícits.

4. Memoritzar i reproduir textos.

5. Conèixer la diversitat lingüística d'Espanya i valorar-la.

6. Llegir en veu alta diferents textos amb fluïdesa i entonació adequada.

7. Llegir en silenci diferents textos valorant el progrés en la velocitat i la comprensió.

8. Resumir un text llegit reflectint l'estructura i destacant les idees principals i secundàries.

9. Llegir per iniciativa pròpia diferents tipus de textos, mostrant interès i opinions personals en l'elecció de lectures.

10. Utilitzar textos científics en diferents suports per recollir informació, ampliar coneixements i aplicar-los en treballs personals.

11. Produir textos amb diferents intencions comunicatives amb coherència, respectant la seva estructura i aplicant les regles ortogràfiques, cuidant la cal·ligrafia, l'ordre i la presentació.

12. Utilitzar l'escriptura per planificar treballs, recollir informació, realitzar resums i elaborar esquemes.

13. Utilitzar i valorar el diccionari com a recurs per resoldre dubtes sobre la llengua, l'ús o l'ortografia de les paraules.

14. Utilitzar programes educatius informàtics com a instrument d'aprenentatge.

15. Utilitzar cercadors i aplicar estratègies de recerca per localitzar informacions senzilles a Internet.

16. Elaborar projectes individuals o col·lectius sobre diferents temes de l'àrea.

LLENGUA ESTRANGERA

Introducció

La necessitat d'iniciar l'aprenentatge de llengües estrangeres des d'edats primerenques dins del context europeu ve avalada per raons educatives, culturals i socials. El fet que l'alumnat es familiaritzi amb altres codis contribueix al seu desenvolupament integral i a conèixer millor la seva pròpia llengua, facilita l'entesa entre parlants i cultures, i afavoreix actituds de tolerància i respecte a la comunitat internacional.

Seguint les indicacions del Consell d'Europa, la finalitat que es persegueix en l'aprenentatge de la llengua estrangera és que els alumnes assoleixin de forma progressiva graus de competència comunicativa que els permetin realitzar una sèrie d'activitats. Amb aquesta finalitat, es proporciona als alumnes els coneixements necessaris per aconseguir un nivell de competència que es continua desenvolupant en l'educació secundària obligatòria.

Tenint en compte el complex entramat que suposa el procés d'ensenyament i aprenentatge de la llengua estrangera, en què influeixen factors cognitius, afectius i socials, es preveuen enfocaments cognitius i socioculturals afavoridors de l'aprenentatge que tingui significat

per als alumnes. Els continguts s'organitzen entorn de dos eixos: I.) Habilitats comunicatives i usos de la llengua. II.) Aspectes socioculturals. El primer inclou les habilitats lingüístiques i comunicatives així com els usos de la llengua que demanen les situacions de comunicació. El segon es refereix a aspectes socials i culturals com ara fórmules de relació personal i social, formes d'organització social, costums i tradicions, fomentant l'esforç i la confiança en la pròpia capacitat per aprendre la llengua estrangera. Els continguts que es proporcionen mostren la necessitat d'utilitzar el llenguatge de forma recurrent i sistemàtica, en contextos variats de comunicació, preveient el caràcter processual de l'aprenentatge de la llengua estrangera.

S'ha de propiciar l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació com a recurs per a l'aprenentatge ja que faciliten l'accés a fonts d'informació, l'elaboració de projectes conjunts, el contacte amb persones d'altres cultures i la comunicació en contextos autèntics.

Quant a la tipologia de capacitats que es desenvolupen al llarg del nivell d'educació primària, les recomanacions en política lingüística de la Unió Europea demanen afavorir la comprensió i expressió oral en el primer cicle, i introduir cap al final d'aquest la lectura i escriptura de textos molt senzills i breus. En els cicles següents, l'alumne desenvolupa gradualment les habilitats comunicatives de forma integrada iniciant-se en el reconeixement de similituds i diferències entre la llengua materna i la llengua estrangera que faciliten la seva sensibilització respecte d'alguns aspectes del funcionament d'aquesta.

S'ha de fomentar l'aprenentatge integral i altres modalitats de connexió de coneixements, creant contextos compartits per realitzar activitats adequades a l'edat i interessos de l'alumnat que generaran els continguts objecte d'aprenentatge, configurant un conjunt d'accions amb una finalitat comunicativa concreta que demanin l'ús d'estratègies com la recepció, la producció, la interacció o la mediació. El desenvolupament d'estratègies cognitives i metacognitives facilita l'autonomia, la transferència d'habilitats entre la llengua materna i la llengua estrangera així com la relació amb altres àrees curriculars. La diversitat a l'aula es considera una realitat enriquidora i s'han de proporcionar alternatives de suport i ampliació per posar atenció a les diferències individuals.

Com a conseqüència del que s'ha exposat anteriorment, la llengua estrangera en aquest nivell possibilita que els alumnes accedeixin a noves formes de comunicació i coneixement, els ajuda a ser receptius a altres cultures i altres països.

Objectius:

1. Desenvolupar interès per l'aprenentatge d'una llengua estrangera.

2. Comprendre missatges orals en situacions habituals de comunicació i respondre'ls.

3. Utilitzar procediments verbals i no verbals per comunicar-se en situacions concretes.

4. Llegir i obtenir informació general i específica de textos breus i senzills.

5. Utilitzar estratègies associades a la lectura com a font d'informació i de plaer.

6. Elaborar textos escrits senzills, comprensibles i breus.

7. Identificar i reproduir de forma intel·ligible i significativa aspectes de l'entonació, el ritme, la pro-

nunciació i l'accentuació característics de la llengua estrangera.

8. Apreciar el valor de la llengua estrangera com a mitjà de comunicació, mostrant curiositat i respecte als seus parlants i a la seva cultura.

9. Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació per desenvolupar i reforçar l'aprenentatge.

10. Transferir a l'aprenentatge de la llengua estrangera els coneixements i les estratègies ja adquirits a la llengua materna per realitzar activitats contextualitzades i reflexionar sobre aquestes a fi de desenvolupar processos d'aprenentatge autònom.

Primer cicle

Continguts

I. Habilitats comunicatives i usos de la llengua.

A. Habilitats comunicatives.

1. Escoltar atentament textos molt breus i senzills, propers a la realitat dels alumnes, per comprendre informació global o específica.

2. Respostes verbals i no verbals en contextos comunicatius.

3. Interacció molt guiada amb interlocutors en contextos específics.

4. Lectura de paraules i frases molt senzilles introduïdes prèviament i presentades en context.

5. Escriure paraules i frases molt senzilles introduïdes prèviament.

6. Associació de grafia, significat i pronunciació de paraules en frases molt senzilles.

B. Funcions i usos de la llengua.

1. Saludar i acomiadar-se, salutacions i comiats en diferents moments del dia.

2. Identificar-se i presentar-se, preguntar i dir característiques personals bàsiques, com ara el nom o l'edat.

3. Identificar colors i objectes, expressar quantitats. Reconèixer mides. Respondre preguntes que demanen respostes no verbals o verbals afirmatives o negatives. Respondre indicant color, nombre, mida o tipus d'objecte.

4. Expressar sentiments, gustos i habilitats, manifestar felicitat, tristesa o altres estats d'ànim. Proporcionar respostes breus a preguntes sobre gustos i habilitats.

5. Reconèixer característiques del temps atmosfèric i proporcionar respostes afirmatives o negatives a preguntes sobre el tema.

6. Respondre a instruccions senzilles i a preguntes per donar informació sobre localització d'objectes, persones i animals, i realitzar accions que responguin a les instruccions rebudes.

C. Temes i vocabulari. Relacionats amb l'entorn immediat de l'alumne. Fórmules i expressions senzilles.

D. Fonètica. Significat global d'aspectes sonors, de ritme, accentuació i entonació.

II. Aspectes socioculturals.

1. Curiositat i interès per una altra llengua i cultura diferents de la pròpia.

2. Actitud oberta amb relació a les persones que parlen la llengua estrangera.

3. Reconeixement i ús d'expressions i fórmules bàsiques de relació social com saludar, acomiadar-se, agrair o demanar «si us plau», en situacions de comunicació concretes.

4. Cooperació en la realització d'activitats mostrant interès per entendre els altres.

5. Actitud positiva sobre la pròpia capacitat per aprendre una llengua estrangera.

Criteris d'avaluació:

I. Habilitats comunicatives i usos de la llengua.

1. Captar el sentit global i identificar elements específics en textos orals molt breus, senzills i contextualitzats, que hi vagin acompanyats de gestos, mimica o suport visual.

2. Mostrar comprensió, mitjançant respostes verbals i no verbals, d'instruccions bàsiques donades en situacions habituals a l'aula.

3. Participar en converses orals molt senzilles, relatives a situacions i temes familiars.

4. Llegir i identificar paraules i frases molt senzilles introduïdes prèviament, presentades en un context i amb un propòsit determinat.

5. Escriure paraules a partir de models introduïts prèviament i amb una finalitat específica.

6. Reconèixer i reproduir de forma intel·ligible aspectes sonors, de ritme, accentuació i entonació de la llengua estrangera en missatges orals breus.

II. Aspectes socioculturals.

1. Posar atenció a les persones properes que es comuniquen en la llengua estrangera.

2. Mostrar interès per aspectes socioculturals pròxims i molt concrets.

3. Utilitzar de forma adequada expressions bàsiques de relació social en situacions de comunicació molt guiades.

4. Cooperar en la realització d'activitats variades, esforçant-se per aconseguir l'entesa mútua.

5. Mostrar confiança a la pròpia capacitat per aprendre una llengua estrangera.

Segon cicle

Continguts

I. Habilitats comunicatives i usos de la llengua.

A. Habilitats comunicatives.

1. Comprensió de textos orals breus per obtenir informació global i específica requerida prèviament.

2. Respostes verbals i no verbals a preguntes senzilles.

3. Manifestació de necessitats immediates a l'aula utilitzant estratègies que facilitin la comunicació.

4. Lectura de missatges i textos breus per identificar informació global i específica.

5. Producció escrita de textos breus i senzills que responguin a models i formats coneguts.

6. Relació entre les grafies i els sons de l'alfabet.

7. Reconeixement i ús d'aspectes sonors, de ritme, entonació i accentuació en textos orals.

B. Funcions i usos de la llengua.

1. Donar i demanar informació personal. Preguntar i proporcionar dades personals com ara edat, nombre de germans, lloc on es viu...

2. Preguntar sobre persones i identificar-les. Demanar a algú que s'identifiqui i identificar altres persones. Dir el nom d'altres persones, la seva edat, lloc on viuen...

3. Preguntar i expressar característiques físiques de persones. Demanar i proporcionar informació sobre característiques personals i d'altres.

4. Expressar el que està passant en el moment. Descriure el que s'està fent en el moment i preguntar a altres persones. Respondre a preguntes sobre el que està passant.

5. Expressar quantitat. Contestar preguntes sobre el nombre de persones, animals, objectes.

6. Expressar possessió. Indicar les persones, animals o objectes que són propis.

7. Demanar i donar informació sobre localització de persones, animals o coses. Preguntar on són determinades persones, animals o coses. Expressar on es troben.

8. Descriure llocs. Indicar el que hi ha en un determinat lloc.

9. Parlar sobre gustos. Expressar gustos propis. Preguntar a altres el que els agrada i respondre proporcionant la informació requerida.

10. Parlar sobre habilitats. Expressar habilitats pròpies. Preguntar a altres el que poden fer i respondre proporcionant la informació requerida.

11. Identificar i enumerar els dies i els mesos. Dir en quin dia de la setmana i mes som, o tenen lloc celebracions significatives com ara aniversaris, festivitats...

12. Preguntar i dir l'hora. Preguntar l'hora i respondre indicant hores en punt i fraccions horàries.

13. Parlar de rutines diàries. Descriure activitats bàsiques que es realitzen al llarg del dia, com l'hora de llevar-se, àpats, què es fa en el temps lliure, com es va al col·legi.

14. Descriure estats d'ànim. Manifestar cansament, alegria, enuig.

15. Descriure el temps atmosfèric. Preguntar sobre el temps atmosfèric i respondre proporcionant informació bàsica.

C. Temes i vocabulari. Relacionats amb els interessos de l'alumnat. Fórmules i expressions senzilles.

D. Fonètica.

1. Correspondència entre els sons de l'alfabet amb la seva grafia.

2. Relació entre pronunciació i representació gràfica de vocabulari conegut i usos de la llengua.

3. Ritme.

4. Entonació.

5. Accentuació.

II. Aspectes socioculturals.

1. Respecte a persones que parlen una altra llengua i tenen una cultura diferent.

2. Valoració de la nostra pròpia cultura.

3. Reconeixement i ús de fórmules i expressions bàsiques per a la relació social com demanar coses,

demanar permís o demanar ajuda, en situacions de comunicació concretes.

4. Valoració de l'ús de la llengua estrangera com a mitjà de comunicació a l'aula.

5. Reconeixement de similituds i diferències entre aspectes de la vida quotidiana als països on es parla la llengua estrangera i els propis.

criteris d'avaluació:

I. Habilitats comunicatives i usos de la llengua.

1. Captar el sentit global i identificar informació específica en textos orals breus i contextualitzats, que versin sobre temes familiars i d'interès per a l'alumne.

2. Mostrar comprensió d'instruccions orals senzilles mitjançant respostes, tant verbals com no verbals, en una situació concreta.

3. Participar en intercanvis orals breus i contextualitzats, relatius a situacions i temes familiars per a l'alumne, usant estratègies per facilitar la comunicació.

4. Llegir i entendre el sentit global i específic de textos breus i senzills que tractin sobre temes coneguts amb una finalitat concreta, mostrant interès per la lectura.

5. Escriure textos curts i senzills, amb una finalitat determinada i un format establert.

6. Reproduir els sons de l'alfabet i conèixer-ne la grafia.

7. Utilitzar de forma significativa aspectes sonors, de ritme, accentuació i entonació en un context determinat.

II. Aspectes socioculturals.

1. Mostrar actituds de respecte i tolerància a persones que es comuniquen en una altra llengua i tenen una cultura diferent de la pròpia.

2. Reconèixer i apreciar aspectes propis de la nostra cultura en contrast amb altres.

3. Utilitzar de forma adequada expressions i fórmules bàsiques de relació social en situacions de comunicació concretes.

4. Utilitzar la llengua estrangera com a mitjà fonamental de comunicació a l'aula.

5. Identificar alguns aspectes de la vida quotidiana en països on es parla la llengua estrangera i contrastar-los amb els propis.

Tercer cicle

Continguts

I. Habilitats comunicatives i usos de la llengua.

A. Habilitats comunicatives.

1. Comprensió global i específica de missatges orals variats, produïts en diferents situacions de comunicació.

2. Participació en intercanvis orals per realitzar activitats a l'aula relatives a l'entorn dels alumnes, la seva experiència i el seu coneixement d'altres àrees.

3. Ús de diferents estratègies per facilitar la comunicació en llengua estrangera.

4. Lectura i comprensió, tant global com específica, de textos escrits diversos, relacionats amb els inte-

ressos, experiències i coneixement dels alumnes, i que afavoreixin la lectura amb finalitats de lleure.

5. Redacció de textos escrits variats, amb una finalitat concreta dins d'una situació de comunicació determinada, incorporant-hi l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació.

6. Reconeixement de regularitats, tant en l'ús de la llengua, com en aspectes sonors que permetin de fer generalitzacions aplicables a altres situacions de comunicació.

B. Funcions i usos de la llengua.

1. Interrogar i respondre sobre la procedència de les persones, les seves professions i llocs de treball. Preguntar per la procedència d'altres i dir d'on és un mateix. Parlar de professions i llocs de treball.

2. Descriure persones, llocs i objectes. Detallar trets físics i de caràcter en les persones. Indicar característiques de llocs públics, ciutats, paisatges. Descriure objectes indicant forma, mida, materials, textura.

3. Demanar i donar adreces. Preguntar per la ubicació d'edificis públics, punts de referència geogràfica. Indicar on es troba un lloc determinat i el recorregut necessari per arribar-hi.

4. Parlar de processos senzills de forma seqüenciada, gustos, habilitats d'altres, fets del passat. Descriure els passos en el desenvolupament de processos determinats, com ara utilitzar l'ordinador, l'evolució d'un ésser viu, cicles de la naturalesa. Parlar sobre gustos i habilitats propis i aliens expressant graus. Parlar sobre el que s'ha fet en el passat, així com sobre persones i esdeveniments rellevants.

5. Preguntar i parlar sobre pertinences, dates, hores, hàbits, clima. Parlar sobre el que ens pertany. Dir la data del moment i la d'esdeveniments assenyalats. Preguntar l'hora i respondre indicant quarts i minuts. Parlar sobre rutines i costums, com ara activitats quotidianes, de lleure, relatives a celebracions... Parlar sobre el temps atmosfèric i el clima, diferenciant entre l'un i l'altre.

6. Preguntar i parlar sobre plans en un futur immediat. Preguntar als altres sobre els seus plans per al futur pròxim i respondre sobre els propis i els dels altres.

7. Formular i respondre a suggeriments. Fer suggeriments senzills i respondre-hi, tant en l'àmbit personal com en el públic.

8. Fer comparacions. Expressar comparacions a partir de dades o informacions subministrades.

C. Temes i vocabulari. Relacionats amb els interessos i experiència de l'alumnat. Fórmules i expressions.

D. Fonètica.

1. Pronunciació d'alguns fonemes d'especial dificultat.

2. Relació entre pronunciació i representació gràfica de vocabulari conegut i usos de la llengua.

3. Ritme.

4. Entonació.

5. Accentuació.

II. Aspectes socioculturals.

1. Identificació de similituds i diferències entre peculiaritats, costums i tradicions dels països on es parla la llengua estrangera i les pròpies de les cultures representades a l'aula, usant estratègies que facilitin la trobada intercultural.

2. Ús de fórmules d'interacció social en situacions de comunicació concretes, com ara mostrar acord, discrepar, respectar els torns de paraula...

3. Ampliació dels usos de la llengua estrangera com a mitjà de comunicació a l'aula.

4. Interès per relacionar-se amb parlants de la llengua estrangera, establint contactes personals a través dels mitjans que ens proporcionen les tecnologies de la informació i la comunicació.

5. Valoració dels avenços i dificultats en el propi procés d'aprenentatge a fi de millorar-lo.

Criteris d'avaluació:

I. Habilitats comunicatives i usos de la llengua.

1. Anticipar i captar el sentit global i identificar informacions específiques en textos orals variats emesos en diferents situacions de comunicació.

2. Mantenir converses quotidianes i familiars, usant estratègies que facilitin la comunicació.

3. Anticipar, interpretar i comprendre el sentit global i específic de textos escrits diversos relacionats amb interessos, experiències i coneixements adquirits, mostrant interès per la lectura.

4. Elaborar textos escrits tenint en compte el destinatari, el tipus de text i la finalitat.

5. Utilitzar el llenguatge conegut incorporant aspectes de ritme, entonació i pronunciació, a fi de millorar la comunicació i l'expressió oral.

II. Aspectes socioculturals.

1. Identificar les peculiaritats, els costums i les tradicions de països on es parla la llengua estrangera que siguin similars o contrastin amb els propis, mostrant actituds positives cap a valors propis d'altres societats i països.

2. Relacionar-se amb altres persones, utilitzant les diferents fórmules de relació social que requereixen les situacions de comunicació oral i escrita.

3. Utilitzar la llengua estrangera de forma apropiada per comunicar-se a l'aula.

4. Establir contactes amb parlants de la llengua estrangera a través de missatges electrònics, pàgines web..., i altres suports que ofereixen les tecnologies de la informació i la comunicació.

5. Participar activament en processos d'autoavaluació, observació, debat i discussió que permetin la millora contínua en l'aprenentatge de la llengua estrangera.

MATEMÀTIQUES

Introducció

L'ensenyament de les matemàtiques té la finalitat de desenvolupar la capacitat de raonament i la facultat d'abstracció. El seu rigor lògic i els seus mètodes aplicats als diferents fenòmens i aspectes de la realitat han d'anar units en aquest nivell a l'observació i l'experimentació per potenciar l'aprenentatge inductiu, en situacions pròximes a l'alumne.

L'adquisició del coneixement matemàtic va paral·lela al desenvolupament del pensament lògic, i l'eix central a l'entorn del qual giren aquesta adquisició i desenvolupament és la resolució de problemes. Aquest coneixement avança mitjançant la comprensió dels conceptes, l'estudi de les propietats i estructures que els relacionen, i

el contingut lògic dels raonaments que utilitza. Aquests continguts estimulen, pel seu caràcter formatiu bàsic, tant el desenvolupament de les capacitats, habilitats i destreses de l'alumne, com el seu millor desenvolupament en altres àrees de coneixement.

La comprensió lectora suposa la condició necessària per a la resolució de problemes. Així mateix, se li han de formular al nen dubtes que estimulin el seu desig d'investigació i el motivin a la comprensió dels conceptes i les seves relacions.

S'ha de tenir en compte la seqüenciació dels conceptes i la configuració cíclica dels continguts, i dirigir el coneixement a la comprensió dels conceptes, les propietats i les relacions de l'estructura matemàtica, en què es defineixen els continguts de l'àrea. Els procediments utilitzats en l'ensenyament atenen amb èxit la diversitat, la interculturalitat i els reptes que actualment planteja la dimensió europea, i adapten l'alumne a la constant realitat de canvi que planteja la societat en què viu. La metodologia didàctica utilitza materials i recursos que aportin múltiples experiències, de les quals es puguin extreure fonaments clars, i fa ús de la pregunta per afavorir la investigació i el descobriment; l'acció del nen s'ha de dirigir a la comprensió, la utilització precisa del vocabulari específic i la correcta aplicació dels conceptes, i a despertar la curiositat per les matemàtiques, l'interès i l'esforç per entendre-les.

L'ensenyament de les matemàtiques fa ús de relats de la història de la matemàtica i es basa en activitats que utilitzin el càlcul, la mesura, els conceptes espai-temps, la representació de la informació i la formulació de problemes de forma clara, precisa i sense ambigüitats, per adquirir hàbits de pensament, desenvolupar la capacitat creativa, descobrir conceptes, deduir idees d'altres idees descobertes anteriorment, o per buscar noves formes de fer on, aparentment, sempre n'hi havia hagut una i només una.

Finalment, adquireixen una rellevància especial els aspectes relacionats amb les tecnologies de la informació i la comunicació, que fan impossible deslligar una aplicació útil i formativa d'aquests recursos en l'ensenyament i l'aprenentatge de les matemàtiques, tenint en compte el desenvolupament de la nova cultura que s'està obrint pas a partir dels grans avenços tecnològics.

El càlcul mental garanteix la comprensió de la reversibilitat d'operacions i afavoreix el desenvolupament de la capacitat intel·lectual. El maneig de la calculadora és un instrument imprescindible que s'ha de dirigir a ampliar possibilitats i no a substituir procediments de càlcul que pugui realitzar el pensament.

Objectius:

1. Desenvolupar l'interès i l'esforç per l'aprenentatge de les matemàtiques.
2. Utilitzar els nombres i les seves operacions, les magnituds i la seva mesura com a eines per calcular, mesurar i interpretar correctament relacions matemàtiques en diferents situacions, de forma raonada.
3. Reconèixer formes geomètriques i relacions espacials.
4. Reconèixer els elements bàsics de figures planes i cossos geomètrics en objectes del seu entorn.
5. Resoldre i plantejar problemes matemàtics utilitzant els procediments adequats de càlcul, mesura, estimació i comprovació de resultats.

6. Inventar, reconstruir i formular problemes matemàtics utilitzant de forma lògica i creativa la comunicació oral, la comprensió lectora i l'expressió escrita.

7. Utilitzar adequadament el llenguatge matemàtic per identificar relacions i conceptes apresos, comprendre i saber-ne altres de nous.

8. Fomentar la utilització del llenguatge propi del camp científic amb precisió, tant de les matemàtiques com del conjunt de les ciències.

9. Aprofitar els recursos tecnològics per al descobriment, l'exposició, l'aprofundiment i l'ampliació dels continguts matemàtics, i per relacionar aquests continguts amb altres de les diferents àrees del currículum.

10. Utilitzar la calculadora i l'ordinador per obtenir informació, crear simulacions, ampliar possibilitats d'interpretació matemàtica en diverses situacions, i com a eines de treball en grup i de comunicació.

11. Representar i interpretar la informació de dades procedents de diferents fonts, de forma clara, precisa i ordenada.

12. Comprendre la necessitat de l'argumentació mitjançant raonaments lògics en l'estudi de les matemàtiques.

13. Desenvolupar estratègies de comprensió lectora en els missatges transmesos pels textos escrits utilitzats a l'àrea.

Primer cicle

Continguts

I. Aritmètica i mesura.

1. Els nombres naturals menors que mil. Relacions de classificació i relacions d'ordre. El sistema de numeració decimal: xifres i valor posicional de les xifres.

2. Operacions amb nombres naturals: addició i sotstracció. Estimació. Automatització de les operacions. Concepte intuïtiu de multiplicació mitjançant el terme «vegades». Iniciació a les taules de multiplicar.

3. Magnituds i la seva mesura: longitud, capacitat, massa i temps. Identificació i comparació d'unitats principals en el sistema mètric decimal. Instruments de mesura convencionals i no convencionals.

4. Introducció al sistema monetari. Valor i comparació de les diferents monedes i bitllets de l'euro com a unitat principal.

II. Geometria.

1. Localització elemental i precisa d'objectes a l'espai. A dintre, a fora, a sobre, a sota, a la dreta i a l'esquerra.

2. Aproximació intuïtiva als conceptes d'espai, pla, recta i punt.

3. Distinció intuïtiva entre superfície plana i superfície corba.

4. Figures i cossos geomètrics. Reconeixement a l'entorn. Elements geomètrics bàsics: costat, vèrtex, domini interior, domini exterior, frontera.

III. Representació de la informació.

1. Recollida de dades. Utilització d'estratègies personals.

2. Interpretació de gràfics senzills relacionats amb la vida quotidiana, procedents de mitjans impresos i de l'ús de l'ordinador.

criteris d'avaluació:

1. Llegir, escriure i ordenar nombres naturals de fins a tres xifres, indicant el valor posicional de les seves xifres.
2. Conèixer i utilitzar les parelles de nombres la suma dels quals sigui un nombre més petit o igual a 10.
3. Calcular sumes i restes, i comprovar el resultat obtingut amb estimació lògica.
4. Seqüenciar nombres menors de cent seguint diferents criteris d'ordre: «(+1; +10; a partir de qualsevol nombre)»; «(+5; a partir de nombres múltiples de cinc)».
5. Distingir multiplicació i addició, mitjançant la utilització del terme «vegades».
6. Conèixer els productes dels factors que formen les taules de multiplicar.
7. Memoritzar els productes dels factors que formen les taules de multiplicar dels nombres 1, 2, 5 i 10.
8. Calcular mentalment el doble d'un nombre de dues xifres significatives menors de cinc i la meitat d'un nombre de dues xifres parells, diferents de zero. A més, fer mentalment càlculs de sumes i restes que no impliquin canvi d'unitat en el sistema de numeració decimal.
9. Resoldre problemes de la vida quotidiana, de forma raonada, mitjançant l'addició o la sostracció.
10. Inventar, reconstruir i formular oralment un enunciat de la vida real i una pregunta que es correspongui amb una suma o resta de dos nombres qualssevol menors o iguals a deu.
11. Identificar els diferents tipus de monedes i bitllets de curs legal.
12. Distingir intuïtivament magnituds i algunes de les unitats de mesura convencionals que es corresponen amb una magnitud: longitud (metre, centímetre); capacitat (litre); massa (quilogram); temps (any, dia, hora, minut).
13. Expressar correctament la localització d'un objecte a l'espai.
14. Identificar figures planes en imatges ofertes en diferents suports, materials i objectes del seu entorn, reconeixent els seus elements bàsics, així com el seu domini interior, exterior i frontera: triangle, cercle, rectangle, quadrat, circumferència.
15. Identificar cossos geomètrics senzills.
16. Utilitzar estratègies personals de recollida de dades senzilles proporcionades des de diferents mitjans i representar-les gràficament.
17. Utilitzar estratègies de comprensió lectora en els missatges transmesos pels diferents textos.
18. Obtenir informació i comunicar oralment la informació obtinguda a partir de gràfics senzills.

Segon cicle

Continguts

I. Aritmètica i mesura.

1. Els nombres naturals menors que el milió. Relacions de classificació i relacions d'ordre. El sistema de numeració decimal. Xifres. Valor posicional de les xifres. Equivalències.
2. Operacions amb nombres naturals: addició, sostracció, multiplicació i divisió. Estimació. Automa-

tització dels algorismes. Les propietats commutativa i associativa de l'addició i de la multiplicació.

3. Concepte de fracció com a relació entre les parts i el tot. Iniciació al nombre decimal.
4. Magnituds i la seva mesura: longitud, capacitat, massa, temps i superfície. Unitats del sistema mètric decimal i equivalències. Instruments de mesura.
5. Sistema monetari. Unitat principal. Múltiples i submúltiples de la unitat principal. Equivalències.

II. Geometria.

1. Localització precisa d'elements a l'espai. Interpretació de croquis i plànols senzills.
2. Figures geomètriques. Elements bàsics: costat, vèrtex, base, diagonal, angle, eix de simetria. Classificació de figures geomètriques planes.
3. Cossos geomètrics: reconeixement de prismes, piràmides i cossos rodons. Elements bàsics de políedres: cares, vèrtexs, arestes.

III. Representació de la informació.

1. Recollida de dades. Construcció de taules: freqüència absoluta.
2. Realització i interpretació de gràfics senzills: pictogrames, diagrames de barres, mitjançant diferents mitjans i l'ús de l'ordinador.

criteris d'avaluació:

1. Llegir, escriure i ordenar nombres naturals de fins a sis xifres, indicant el valor posicional de les seves xifres.
2. Calcular sumes, restes i multiplicacions, i dividir un nombre de fins a sis xifres per un altre d'una xifra, comprovant el resultat obtingut amb estimació lògica i aproximació matemàtica.
3. Seqüenciar nombres menors o iguals que mil, seguint diferents criteris d'ordre: «(+1; - 1; +2; - 2; +10; - 10; +100; - 100; a partir de qualsevol nombre)»; «(+5; - 5; a partir de nombres múltiples de cinc)»; «(+25; + 50; a partir de nombres múltiples de 25 i 50, respectivament)».
4. Realitzar mentalment càlculs senzills sobre les quatre operacions.
5. Resoldre problemes de la vida quotidiana mitjançant una o dues operacions aritmètiques i comprovar, de forma raonada, els resultats obtinguts.
6. Inventar, reconstruir i formular de forma lògica un enunciat de la vida real i una pregunta que es correspongui amb una suma, una resta, una multiplicació o una divisió senzilles.
7. Utilitzar la calculadora per a l'estimació, aproximació i comprovació de resultats numèrics a les operacions matemàtiques amb nombres naturals.
8. Llegir, escriure i representar fraccions el denominador de les quals sigui un nombre menor que 10, així com ordenar fraccions del mateix denominador.
9. Reconèixer si es pot o no es pot adquirir un article qualsevol, comparant el preu que marca amb una quantitat de monedes de curs legal, llegint, escrivint i ordenant els nombres que marquen diferents preus, amb notació decimal fins a les centèsimes, si és necessari.

10. Elegir adequadament la unitat de mesura segons la quantitat de magnitud que es mesuri, en situacions de la vida real, establint equivalències amb nombres positius entre la unitat elegida i altres unitats d'aquesta magnitud: longitud (quilòmetre, metre, deci-

metre, centímetre); capacitat (litre, decilitre, centilitre); massa (quilogram i gram); temps (any, mes, dia, hora, minut, segon).

11. Situar i expressar correctament la localització d'un element en un croquis o en un pla senzill.

12. Distingir en el pla: recta, semirecta i segment. Horitzontalitat i verticalitat.

13. Nomenar, comparar i identificar angles.

14. Identificar figures planes i cossos geomètrics, anomenant i reconeixent els seus elements bàsics (costats, vèrtexs, cares, arestes, angles, diagonals i eixos de simetria).

15. Classificar figures planes i utilitzar la quadrícula per expressar la mesura de la superfície de quadrats, rectangles i triangles rectangles.

16. Construir taules senzilles de recollida de dades, proporcionades des de diferents mitjans (premsa, llibres, informàtics), reconeixent i expressant la freqüència absoluta d'aquestes dades.

17. Utilitzar estratègies d'identificació dels missatges de diferents textos.

18. Obtenir i comunicar informació, de forma clara i ordenada, a partir de l'estudi i la representació de pictogrames i diagrames de barres senzills, a través de diversos mitjans i l'ús de l'ordinador.

Tercer cicle

Continguts

I. Aritmètica i mesura.

1. Nombres naturals i les seves operacions: propietats i relacions. Equivalències entre els elements del sistema de numeració decimal. Estimació. Automatització dels algorismes. Iniciació a la potenciació. Concepte de potència. Potència, de base i exponent de nombres naturals. Iniciació a la divisibilitat: múltiples, divisors, nombres primers i nombres compostos.

2. La numeració romana.

3. La fracció i el nombre decimal. Relació entre fracció i nombre decimal. Propietats i operacions.

4. Magnituds i la seva mesura: longitud, capacitat, massa, temps, superfície i volum. Unitats del sistema mètric decimal, equivalències i relacions. Instruments de mesura. El sistema sexagesimal.

5. Sistema monetari. Utilitat i relacions matemàtiques.

II. Geometria.

1. Identificació precisa de conceptes i relacions en el pla. Posicions de rectes i circumferències. Regió angular i angle. Mesura d'angles. Simetries.

2. Figures planes: elements, relacions i classificació. Regularitats i simetries. Perímetre i àrea. Concavitat i convexitat.

3. Cossos geomètrics. Elements, relacions i classificació. Regularitats i simetries.

III. Representació de la informació.

1. Recollida i classificació de dades qualitatives i quantitatives no agrupades. Construcció de taules: freqüència absoluta i relativa, amb diversos mitjans i l'ús de l'ordinador.

2. Iniciació intuïtiva a les mesures de centralització. Realització i interpretació de gràfics senzills: diagrames

de barres, poligonals i sectorials, per diversos mitjans i l'ús de l'ordinador.

3. Concepte intuïtiu d'atzar. Iniciació a la probabilitat.

Criteris d'avaluació:

1. Llegir, escriure i ordenar nombres naturals, indicant el valor posicional de les seves xifres, i calcular sumes, restes, multiplicacions i divisions, comprovant el resultat obtingut mitjançant l'aplicació de propietats numèriques i relacions fonamentals de les operacions aritmètiques.

2. Completar, segons correspongui, expressions numèriques donades, de la forma: $(a + z = b; a - z = b; z - a = b; a \times z = b; a : z = b; z : a = b)$; on a i b són nombres naturals qualssevol més petits o iguals a mil.

3. Llegir i escriure nombres naturals, de fins a quatre xifres, amb nombres romans.

4. Expressar en forma de potència un producte de factors iguals, i viceversa, distingint base i exponent.

5. Descompondre en factors primers un nombre menor o igual a mil, així com obtenir múltiples i divisors d'un nombre menor o igual a cent.

6. Descompondre polinòmicament un nombre natural, de fins a sis xifres, mitjançant potències de base deu.

7. Resoldre problemes de la vida quotidiana, mitjançant l'ús de les operacions aritmètiques amb nombres naturals, comprovant els resultats de forma raonada. Inventar, reconstruir i formular, de forma lògica i amb llenguatge clar, enunciats de la vida real i qüestions que es corresponguin amb una expressió matemàtica donada, de la forma: $(a + b; a - b; a \times c; a : d)$, on a, b, c i d siguin nombres naturals.

8. Utilitzar la calculadora per a l'estimació, aproximació i comprovació de resultats numèrics en les operacions matemàtiques amb nombres naturals i nombres decimals.

9. Llegir, escriure, ordenar i operar amb fraccions i nombres decimals, i resoldre problemes senzills en què s'utilitzin la fracció, el nombre decimal, la relació entre aquests, l'arrodoniment i el tant per cent.

10. Resoldre i formular diferents situacions problemàtiques en què s'utilitzin unitats i equivalències del sistema mètric decimal (longitud, capacitat i massa), del sistema monetari i de la magnitud temps.

11. Classificar, anomenar, mesurar i transportar angles, així com identificar en el pla posicions de dues rectes (paral·leles, secant, perpendiculars), de dues circumferències, i d'una recta i una circumferència, i distingir en la circumferència diàmetre, radi, corda i arc.

12. Classificar i descriure les diverses classes de polígons en imatges ofertes en diferents suports (paper, electrònics, informàtics...), materials i objectes del seu entorn.

13. Reconèixer les bases i les altures d'un polígon i reconèixer i traçar les altures, bisectrius, mitjanes i mediatris d'un triangle qualsevol.

14. Utilitzar la forma condicional «Si a llavors b» en l'expressió i utilització de teoremes, per a l'explicació de resultats i comprovacions matemàtiques senzilles.

15. Compondre i descompondre un polígon qualsevol en el menor nombre de triangles, quadrats o rectangles. Calcular el perímetre i l'àrea de figures planes, amb aproximació fins a les centèsimes.

16. Identificar i classificar cossos geomètrics, anomenant i reconeixent els seus elements bàsics en imatges ofertes en diferents suports (paper, electrònics...), materials i objectes del seu entorn.

17. Saber construir taules senzilles de recollida de dades no agrupades, proporcionades des de diferents mitjans (premsa, llibres, programes informàtics), per facilitar la representació mitjançant diagrames de barres i sectorials, i calcular la mitjana aritmètica, la mitjana i la moda, interpretant correctament els resultats.

18. Conèixer les estratègies de comprensió lectora en els missatges transmesos per diferents textos.

19. Reconèixer en una mostra els diferents esdeveniments associats a un experiment aleatori: possible, segur, impossible.

SOCIETAT, CULTURA I RELIGIÓ

Introducció

Al llarg de les últimes dècades s'han anat produint canvis notables en la societat espanyola que afecten el fenomen religiós. En primer lloc, la societat espanyola es configura cada vegada més, no només com una societat multicultural, sinó també multireligiosa: aquest fet és degut tant a l'intercanvi de persones i béns culturals amb altres països de la Unió Europea de tradició no catòlica, com al creixent fenomen de la immigració. D'altra banda, l'acostament raonat a les religions quant a fets de la civilització es perfila cada vegada més com una necessitat per evitar el desarrelament cultural de les noves generacions, i fins i tot com una peça clau per entendre bona part dels esdeveniments i de les manifestacions culturals del nostre temps.

Així mateix, la societat de la comunicació i la cooperació mundial fan que es multipliquin cada vegada més els contactes entre persones de diferents cultures i religions, el coneixement i confiança mutus de les quals requereixen entendre les bases religioses que afermen la seva personalitat o la seva idiosincràsia.

D'altra banda, l'escola avui és considerada com a part de l'espai públic, en el qual la societat posa en comú, comparteix i debat els elements de les diferents cosmovisions i valors que hi són presents. En aquest sentit, l'ensenyament escolar de la religió està cridat a exercir un important paper en la integració de la societat multireligiosa. I això per dues raons: en primer lloc, perquè l'escola es converteix d'aquesta manera en espai idoni per a la convivència i la comunicació; i, en segon lloc, per les actituds d'acostament mutu, comprensió i anàlisi selectiva que cada alumne ha d'exercitar a l'escola.

En conseqüència, l'àrea de societat, cultura i religió ha de contribuir de forma activa i específica, tant en l'adquisició de les nocions bàsiques de la cultura, entre les quals hi ha concepcions religioses, com en la creació d'hàbits de convivència i intercanvi productiu entre persones que tenen diferents creences i ideologies.

Així mateix, si es té en compte que la majoria de les expressions religioses corresponen a transmissions orals o escrites d'alt contingut literari, la importància que la lectura dels documents que contenen les llegendes, narracions, discursos doctrinals o poesia religiosa augura una notable contribució al desenvolupament de l'habilitat i l'interès de l'alumne per la lectura. I, finalment, atès l'interès que els mitjans de comunicació han tingut en la reconstrucció i conservació del patrimoni religiós de la humanitat, almenys en les seves millors

manifestacions, l'accés a aquestes no es pot realitzar sense l'ajut de les tecnologies de la informació i la comunicació, manejades per l'alumne com a instrument permanent de recerca.

Els continguts de l'àrea de societat, cultura i religió en el primer cicle de l'educació primària se centren en els elements que, d'altra banda, constitueixen la base sobre la qual es pot construir el coneixement del fet religiós, i d'una altra, responen a les possibilitats de percepció i capacitats operatòries dels alumnes d'aquesta edat. I per això els continguts se centren en el descobriment del factor fonamental de l'univers religiós: l'espai i el temps sagrats i els seus signes d'identificació. I, d'altra banda, l'aprenentatge s'ha de circumscriure a la localització i descripció més elemental de cada un dels elements que proposa el programa: l'observació d'aquests, la descripció externa, el seu nom, les accions que tenen lloc en aquell espai o moment, la seva utilitat...

Les capacitats operatòries del nen de segon cicle fan d'aquesta una etapa de maduresa narrativa. Això és fruit de la maduresa de la seva capacitat de síntesi. Això permet, d'una banda, apropar el nen tant a les expressions més elementals de l'experiència religiosa (mites i accions rituals), com als sistemes morals i de creences elementals específics de la religió. Tot això, tenint com a base l'experiència i el testimoni de les vivències bàsiques dels grans homes religiosos de la humanitat.

La capacitat per a les operacions formals permet a l'alumne del tercer cicle d'educació primària adquirir una síntesi elemental dels principals sistemes religiosos que han determinat, d'alguna manera, l'evolució de la història humana. En conseqüència, es tracta d'aconseguir, al costat d'aquesta síntesi elemental, que l'alumne adquireixi unes dades bàsiques sobre la influència dels sistemes religiosos i morals en el desenvolupament social i cultural dels pobles en què han estat vigents.

Des del punt de vista metodològic s'han de tenir en compte les orientacions següents:

L'objecte de l'aprenentatge no és només el missatge religiós o el contingut de les creences i les normes morals, sinó la totalitat de la realitat religiosa, és a dir, també s'hi ha d'incloure el conjunt de manifestacions, esdeveniments, fets de tot tipus, persones...

Això suposa programacions que parteixin del coneixement globalitzat del fet religiós i s'encaminin cap a un coneixement diferenciat dels diferents elements de la realitat religiosa. Així mateix, s'han de presentar programes que, partint de la percepció sensorial dels significants religiosos, avancin cap a la conceptualització i la sistematització de la totalitat dels continguts religiosos.

L'elaboració de projectes de recerca i contrast adquireix en aquesta àrea una particular rellevància, ja que l'aprenentatge del diàleg i intercanvi de propostes entre els components del grup constitueix un dels objectius primordials de l'àrea. El professor ha de promoure el diàleg, i la seva tasca fonamental és organitzar la recerca d'informació per al seu intercanvi entre els alumnes, lluny de qualsevol tipus de proselitisme.

Objectius:

1. Reconèixer i identificar les referències religioses presents en estructures i comportaments socials, i en les experiències culturals i artístiques més significatives.
2. Descobrir el fet religiós a través de l'estudi de la història de les principals religions.

3. Valorar els sistemes ètics proposats per les diferents religions i les conseqüències que han tingut en la vida de les societats en les quals van estar vigents o estan vigents.

4. Conèixer i avaluar les respostes més elementals (mites, llegendes, models) amb les quals les religions han respost a les preguntes que, en tots els temps, la humanitat s'ha plantejat sobre l'origen del món, l'origen de la vida, l'existència del mal, la mort... Conèixer algunes manifestacions socials i culturals dels diferents pobles, inspirades en aquestes respostes de la religió.

5. Mantenir una actitud de tolerància i respecte davant de les diferències religioses.

6. Saber dialogar amb persones que tinguin religions diferents de la pròpia.

7. Analitzar els valors culturals, estètics, socials i ètics presents en les manifestacions de la religió, tant al llarg de la història com en l'actualitat.

8. Conèixer les creences, els signes i els valors de les religions i la seva incidència en la història i la societat.

9. Valorar la importància passada i present de la tolerància i la llibertat religioses per a la convivència política pacífica i lliure, així com per al desenvolupament intel·lectual, científic i cultural dels pobles.

10. Desenvolupar estratègies de comprensió lectora aplicables als textos i vocabulari propis de l'àrea.

11. Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació com a instrument de treball i aprenentatge.

Primer cicle

Continguts

I. Els espais de la religió.

1. Els llocs del culte en l'antiguitat i en l'actualitat. Llocs de reunió i trobada de les persones religioses avui (l'església, la sinagoga, la mesquita i la pagoda) o en l'antiguitat (temples de Grècia i Roma, piràmides astèques o maies, monuments del neolític).

2. Llocs universals de peregrinació i reunió. Llocs de peregrinació i reunió universals: els «llocs sants», dels cristians; el mur de les lamentacions, dels jueus; la Meca, dels musulmans; el Ganges a Benarés, dels hindús...

II. El calendari i les festes religioses.

1. Les festes religioses de cada setmana. El diumenge jueu, el diumenge cristià, el divendres dels musulmans...

2. Les festes de cada any. La Pasqua jueva, la Pasqua i el Nadal cristians, la festa de cap d'any en diferents religions.

3. Els períodes sants. La Quaresma cristiana, el Ramadà dels musulmans, els cinquanta dies de Pentecosta...

III. Ritus i cultes.

1. L'oració i la música.

2. Els ritus i les seves formes. Els ritus i la vida diària, ritus per a la vida i el naixement, ritus de pertinença, ritus per a la mort.

3. Actituds religioses de les persones: respecte i adoració.

IV. Les imatges i l'art religiós.

1. Símbols de les religions més importants.

L'estrella de David, la creu, la mitja lluna, el Yin i el Yang, l'Indalo.

2. La representació dels déus grecs i romans. Cibele, Neptú, Cupido, Èol, Zeus o Júpiter.

3. Les representacions religioses més freqüents de l'entorn.

V. Els llibres sagrats de les religions.

1. La Bíblia, l'Evangeli i l'Alcorà.

2. Els llibres sagrats de les religions orientals.

Criteris d'avaluació:

1. Identificar determinats edificis com a llocs sagrats; indicar els grups religiosos a què pertanyen i descriure les seves principals característiques.

2. Conèixer les principals festes religioses que se celebren al seu entorn o que apareixen en els mitjans de comunicació.

3. Identificar els ritus religiosos més importants de les religions del seu entorn.

4. Identificar imatges i noms de les representacions més habituals a l'entorn cultural que representen signes, personatges o divinitats de diferents religions.

5. Reconèixer els signes externs de les diferents religions del seu entorn.

6. Identificar alguna de les conductes morals bàsiques de les religions de l'entorn.

7. Comprendre textos relacionats amb el món de la religió, amb vocabulari propi de l'àrea.

8. Saber utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació per realitzar alguna activitat o projecte relacionat amb l'àrea.

Segon cicle

Continguts

I. El naixement de les grans religions.

1. Els grans mestres i profetes de la tradició religiosa oriental. Buda i la renovació de l'hinduisme. Confuci i la moral de la Xina. Lao-Tsé i el taoisme.

2. Els fundadors de les grans religions de la Mediterrània: Moisès, Jesús i Mahoma. La història d'Abraham, el pare dels creients. Moisès i la religió jueva. Jesús i el cristianisme. Mahoma i l'islam.

II. Mites i llegendes religioses de la humanitat.

1. Mites i llegendes sobre l'origen del món i de la vida. Mites i llegendes sobre l'origen de l'home, de la vida, del món, de l'existència del mal, de l'altra vida i de la fi del món.

2. Mites i llegendes sobre déus i herois: en la religió mesopotàmica, a Egipte, a Grècia, a Roma i en les religions incaiques, astèques i maies.

III. Mapa de les religions al món i les cultures d'avui.

1. El mapa de les religions antigues: el seu lloc d'origen, les seves àrees d'influència. Vestigis de religions antigues desaparegudes (Egipte, Grècia, Roma).

2. Origen i àrees d'influència de les religions en l'actualitat: les religions orientals; el judaisme; el cristianisme i l'islam.

3. El cristianisme. Els seus grups (catòlics, ortodoxos, protestants) i les seves àrees d'influència (Europa, Amèrica del Nord i Llatinoamèrica).

4. Les religions orientals. La seva àrea d'influència a l'Àsia i Oceania.

5. L'islam. La seva àrea d'influència a l'Àfrica, Europa oriental mediterrània, Àsia i Oceania.

6. El judaisme. Entre la diàspora i la terra promesa.

IV. L'art religiós al món.

1. Vestigis de l'art religiós al món antic.

2. Les obres més significatives de l'art de les religions monoteistes.

Criteris d'avaluació:

1. Identificar els fundadors de les principals religions, coneixent els trets i els fets més importants de la seva vida en relació amb la iniciativa religiosa protagonitzada, i situant-los en el seu context cultural i social.

2. Conèixer els principals mites i llegendes religiosos.

3. Conèixer el significat d'una llegenda com a resposta a alguna de les grans preguntes formulades per la humanitat.

4. Reconèixer les figures que, en les expressions plàstiques de l'entorn o presentades pels mitjans de comunicació, representin personatges de la mitologia, l'hagiografia o la llegenda religiosa.

5. Localitzar les religions dominants en els diferents països i proposar algun tret de la societat o la cultura del país, referits a la religió.

6. Conèixer les principals manifestacions de l'art religiós.

7. Comprendre textos relacionats amb el món de la religió, amb vocabulari propi de l'àrea.

8. Saber utilitzar la tecnologia de la comunicació i la informació per obtenir, recollir i organitzar informació per fer alguna activitat o projecte relacionat amb l'àrea.

Terçer cicle

Continguts

I. Religions de l'antiguitat.

1. Les religions a Mesopotàmia i Egipte. Els déus i les seves imatges; el culte als morts i els seus llocs de descans; el déu faraó.

2. La religió dels grecs i la religió dels romans. Els déus de la muntanya de l'Olimp, imatges i temples, les olimpíades. El panteó romà, la llei romana (dret), el cristianisme a Roma.

II. Religions orientals.

1. Hinduisme i budisme. Creences, ritus i moral de l'hinduisme i del budisme. L'organització de la societat hindú basada en la religió. Algunes expressions de l'art religiós hindú en relació amb les creences.

2. El sistema ètic de Confuci en la societat xinesa. El taoisme.

III. Les religions actuals.

1. El judaisme. El déu únic i la Torah. La consciència de «poble» en el judaisme històric i l'actual. La cultura de la paraula.

2. El cristianisme. El credo cristià. La moral cristiana: el manament nou i la seva incidència històrica. La cultura i l'art cristià en la societat occidental.

3. L'islam. Els cinc pilars de l'islam. L'islam en la història d'Occident. El fonamentalisme islàmic actual. L'art religiós islàmic.

IV. Les constants del fet religiós.

1. La persona, la transcendència i les mediacions, estructura bàsica de tota religió.

2. L'expressió del fet religiós en l'art i la cultura, en l'organització social i en els fets de la història, característica de totes les religions.

Criteris d'avaluació:

1. Identificar la religió a què pertanyen els enunciats de determinades creences, ritus o opcions morals.

2. Establir relacions entre les creences i els principis ètics i morals de les religions que l'alumne coneix.

3. Reconèixer les semblances i diferències que hi ha entre les seves creences religioses i opcions morals, i les que presenten les diferents religions que l'alumne coneix.

4. Identificar l'origen religiós d'algunes actuacions o fets socials, o d'algunes manifestacions de la cultura i l'art.

5. Reconèixer en les manifestacions de les diferents religions les constants que caracteritzen tot fet religiós.

6. Comprendre textos relacionats amb el món de la religió, amb vocabulari propi de l'àrea.

7. Saber utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació per localitzar informació i elaborar un treball o projecte relacionat amb l'àrea en grup.

ANNEX II

Pla per a la integració de les tecnologies de la informació i de la comunicació en el currículum de les diferents àrees

La Llei orgànica 10/2003, de 23 de desembre, de qualitat de l'educació, en el seu article 15.2.j) i el Reial decret 830/2003, de 27 de juny, pel qual s'estableixen els ensenyaments comuns de l'educació primària, en el seu article 3.j) determinen que els alumnes s'han d'iniciar en la utilització, per a l'aprenentatge, de les tecnologies de la informació i de les comunicacions.

Sobre aquest recurs educatiu cal que s'harmonitzin i s'impulsin les activitats relatives a la integració de les tecnologies de la informació i la comunicació prevista en els objectius, continguts i criteris d'avaluació corresponents a cada una de les àrees del currículum. Amb aquesta finalitat es presenta el següent Pla l'objectiu del qual és la presència de les activitats esmentades en la tasca diària de tot el professorat, la seva realització en totes les àrees i el seu desenvolupament de manera harmònica i eficaç.

1. Consideracions teòriques. L'aplicació de les tecnologies de la informació i de la comunicació al treball de l'aula es converteix en una peça clau en l'educació i formació de les noves generacions. La seva importàn-

cia social i el lloc preferent que ocupen ja en la vida dels nens fa que hagin de ser presents en els centres educatius, de manera que aquells adquireixin els coneixements i les habilitats necessaris per abordar amb garantia d'èxit la seva utilització als entorns d'aprenentatge, familiars i de lleure.

Aquestes tecnologies van augmentant progressivament la seva importància en les maneres d'accedir al coneixement, en l'intercanvi de la informació i en la metodologia dels processos d'ensenyament i aprenentatge i s'utilitzen des dels primers cursos com un instrument amb finalitats diverses: comunicatives, informatives, lúdiques i instructives.

Per tot l'anterior, les tecnologies de la informació i de la comunicació són un component important de l'aprenentatge dels alumnes que necessita la formulació d'objectius, continguts i criteris d'avaluació dins de cada una de les àrees.

La utilització d'aquesta eina en l'ensenyament comporta l'obtenció de la màxima rendibilitat de tots els recursos personals i tecnològics que hagi assolit o pugui assolir el centre, i la seva eficàcia depèn d'una aplicació planificada i selectiva dels recursos esmentats.

Per a la implantació de les tecnologies de la informació i la comunicació als centres i a l'aula és necessari que aquestes siguin introduïdes de forma progressiva i sistemàtica, a través d'un pla que possibiliti la coordinació del professorat i li permeti d'enriquir-se amb les aportacions de tots els professionals.

Les tecnologies de la informació i de la comunicació es posen intencionalment al servei dels objectius de l'educació, a través de l'aprenentatge d'habilitats participatives, comunicatives, de col·laboració, crítiques i creatives.

Per això, s'estableix el present annex, perquè serveixi de marc per a l'elaboració d'un pla sobre la implantació de l'ús de les tecnologies de la informació i comunicació tant als centres com a les aules.

2. Coordinador. Perquè els objectius proposats en aquest currículum es puguin posar en pràctica amb garantia d'èxit i de coherència, és necessari crear un coordinador per a la integració de les tecnologies de la informació i de la comunicació, que ha de ser un mestre nomenat pel director del centre.

Aquest coordinador ha d'elaborar un Pla de treball per a alumnes i professors en coordinació amb els coordinadors de cicle que, una vegada aprovat, s'ha d'incorporar a la programació general anual de centre, i la seva avaluació, a la seva memòria.

3. Funcions del coordinador:

Realitzar l'anàlisi de les necessitats de formació, materials curriculars i equipament del centre en matèria de tecnologies de la informació i la comunicació.

Coordinar l'elaboració i la posada en pràctica del pla per a la integració de les tecnologies de la informació i la comunicació en el currículum de les diferents àrees.

Elaborar propostes per a l'organització i gestió dels mitjans i recursos del centre, i mantenir-los operatius i actualitzats.

Assessorar el professorat sobre matèries curriculars en suports multimèdia, la seva utilització i estratègies d'incorporació a la programació didàctica.

Ajudar el professorat que treballa per primera vegada amb aquests recursos, preparant prèviament les classes i donant-li suport dins de l'aula durant les primeres sessions.

Informar el professorat sobre les noves eines, els productes i sistemes disponibles per a l'educació, i sobre la seva utilització a l'aula, per a la qual cosa ha de mantenir un catàleg actualitzat de recursos.

Supervisar la instal·lació, configuració i desinstal·lació del programari de finalitat educativa.

Impulsar en el centre totes les iniciatives i els projectes que proposi el professorat i l'alumnat en relació amb les tecnologies de la informació i la comunicació.

Col·laborar amb el centre de suport al professorat de la seva zona en l'elaboració de programes formatius als centres que donin resposta a les necessitats en aquesta matèria. Informar el professorat de les diferents convocatòries de formació.

4. Aspectes curriculars. Partint de la graduació de la complexitat de les tasques, en finalitzar el nivell d'educació primària els alumnes han de ser capaços:

D'utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació com a instrument d'aprenentatge.

D'utilitzar adequadament programes educatius.

D'utilitzar el processador de textos per a l'elaboració de treballs individuals i de grup.

De buscar informació a Internet.

De mostrar interès per la feina de les tecnologies de la informació i la comunicació com a instrument de treball, utilitzant el llenguatge de forma correcta.

D'escriure correus electrònics de forma correcta.

5. Seguiment i avaluació del pla. S'ha de fer un seguiment i avaluació, almenys trimestral, del pla d'integració de les tecnologies de la informació i la comunicació pels coordinadors de cicle i el coordinador d'aquest pla, que han de determinar, si s'escau, aspectes de millora.

6. Orientacions. Per tal que les tecnologies de la informació i la comunicació facilitin tant la tasca docent com el treball dels alumnes, individual, en equip i en xarxa, s'ofereixen diferents possibilitats metodològiques per al treball a l'aula:

a) A través d'Internet i de les eines multimèdia, s'afavoreix el desenvolupament de capacitats per planificar, seleccionar, organitzar, analitzar i criticar la informació continguda a la xarxa.

Davant de l'excés d'informació existent, el paper del professor ha de ser el d'educar per a la selecció i avaluació, posant-la al servei del desenvolupament del pensament i de la resolució de problemes.

b) El professor ha de buscar i elaborar materials que responguin a les necessitats del centre i del seu alumnat.

c) La utilització de simulacions permet comprendre situacions difícils de reproduir de manera real. Les simulacions afavoreixen l'acostament d'experiències i l'aprenentatge de conceptes complexos, a través de l'anàlisi de processos presentats de forma més concreta.

d) Mitjançant la realització de tasques en equip, s'ha de fomentar l'intercanvi, la recerca conjunta i la realització de projectes cooperatius.

e) S'ha d'afavorir la connexió amb altres centres i institucions amb els quals es pugui compartir coneixement i relacions, elaborar i desenvolupar projectes conjunts, aprendre a construir idees i buscar conjuntament alternatives per a la solució de problemes.

f) El tipus d'activitats que es programin i les estratègies concretes que es decideixin fan de les tecnologies

de la informació i la comunicació un recurs educatiu de primer ordre per al treball a l'aula i per al desenvolupament personal.

ANNEX III

Pla per al foment de la lectura i el desenvolupament de la comprensió lectora

A fi d'harmonitzar i impulsar les activitats relatives a la promoció i la pràctica de la comprensió lectora prevista en els objectius, continguts i criteris d'avaluació corresponents a cada una de les àrees del currículum, es regula el present pla que en potencia la pràctica diària a per tot el professorat, en totes les àrees de la manera més harmònica i eficaç possible.

D'aquesta manera es facilita el compliment del mandat de la Llei orgànica 10/2003, de 23 de desembre, de qualitat de l'educació, que en l'exposició de motius i en els seus articles 15.2.e) i 16.3, indica, respectivament, que els alumnes han d'adquirir hàbits de lectura i que els currículums han d'incloure activitats que estimulin l'interès i l'hàbit de llegir. A més, mitjançant aquest annex es garanteix el compliment del Reial decret 830/2003, de 27 de juny, pel qual s'estableixen els ensenyaments comuns de l'educació primària.

1. Consideracions teòriques. La lectura és una activitat clau en l'educació. La comprensió d'un text és fruit d'un conjunt de processos mentals que tenen com a finalitat la comprensió i valoració del missatge escrit. Atesa la complexitat dels processos implicats, el domini de les estratègies lectores que facilitin la comprensió d'un text és un procés llarg i costós que s'ha de posar en marxa des de cada centre i des de l'aula de forma planificada i sistemàtica, amb la implicació de tot el professorat. L'aprenentatge de la lectura ha de començar en l'educació infantil i continuar al llarg dels altres nivells educatius.

Els propòsits de la lectura són molt diversos, i sempre estan al servei de les necessitats i els interessos del lector. Es llegeix per obtenir informació, per aprendre, per comunicar-se, per divertir-se, per participar, per continuar aprenent al llarg de la vida. Totes aquestes finalitats de la lectura s'han de tenir en compte a l'hora de treballar a l'aula i s'han de desenvolupar estratègies que facilitin a l'alumne la seva consecució.

La descodificació precisa i ràpida del llenguatge escrit per part dels alumnes té una gran importància perquè suposa l'automatització dels processos psicològics implicats en la lectura. Aquesta automatització permet dedicar els processos cognitius a la comprensió del text. En tots els àmbits de l'activitat intel·lectual i, especialment, en educació, s'ha de comprendre per aprendre. Per facilitar la comprensió i l'aprenentatge dels textos és necessari el desenvolupament de determinades habilitats. Per al desenvolupament d'aquestes habilitats s'ha de dedicar un temps específic a l'aula.

Un deficient aprenentatge lector i una mala comprensió lectora aboquen per si sols al fracàs escolar, ja que impedeixen l'accés al coneixement i al desenvolupament personal. L'èxit d'aquests objectius, que redunda en la millora de la seva educació present i futura i, en definitiva, en benefici de la societat, exigeix una acció planificada.

D'entre els molts textos que es poden fer servir per a la lectura, el conte ocupa un lloc important en la formació literària dels alumnes d'educació primària. Els

contes, pel seu contingut, la seva estructura i el seu vocabulari són un instrument fonamental per al desenvolupament de les habilitats lingüístiques, ja que quan el nen els escolta o els llegeix s'apropia el seu vocabulari i les seves estructures lingüístiques, i les posa en pràctica en altres situacions.

És el mestre qui ha de motivar els seus alumnes, despertar i augmentar l'interès per la lectura, i proporcionar un ensenyament apropiat a les característiques d'aquests.

El llenguatge oral i l'adquisició d'una consciència fonològica són aspectes clau que s'han de tenir en compte en totes aquelles activitats que es portin a terme a l'aula.

A fer se n'aprèn fent, a llegir se n'aprèn llegint, però el camí que han de recórrer els alumnes és més fàcil i eficaç si als centres educatius hi ha una planificació que estimuli una tasca coordinada i sistemàtica del professorat al foment de la lectura. Per tot això, és necessari un tractament integral des de totes les àrees i des de tots els àmbits educatius.

En les programacions didàctiques es recullen els principis metodològics que regeixen el procés d'ensenyament i aprenentatge de la lectura, així com el disseny i l'aplicació d'estratègies de comprensió lectora perquè, d'aquesta manera, existeixi una unitat i una continuïtat de criteris al llarg de tota l'educació primària. La metodologia s'ha d'ajustar a les característiques dels alumnes, així com a la naturalesa de la llengua castellana, en què s'ensenya a llegir.

La biblioteca es concep com un centre organitzat de recursos que utilitza qualsevol tipus de suport i dóna suport a l'aprenentatge actiu des de totes les àrees.

A totes aquestes finalitats respon el present annex, que ha de servir de marc per al foment de la lectura i la comprensió lectora a l'aula i al centre.

2. El coordinador de centre. Per assolir els objectius proposats i obtenir un rendiment òptim dels recursos disponibles, és necessari crear el coordinador per al foment de la lectura i la comprensió lectora als centres. Aquesta funció recau en un mestre del centre nomenat pel director.

El coordinador elabora un pla de treball per a alumnes i professors en col·laboració amb els coordinadors de cicle, que una vegada aprovat s'incorpora a la programació general anual de centre i la seva avaluació, a la seva memòria.

3. Funcions del coordinador:

Fer l'anàlisi de les necessitats de formació del professorat, els materials curriculars per al foment de la lectura i l'equipament de les biblioteques d'aula i del centre.

Elaborar el pla anual per a alumnes i professors en col·laboració amb els coordinadors de cicle.

Elaborar propostes per a l'organització i gestió dels mitjans i recursos de la biblioteca del centre, i mantenir-los operatius i actualitzats.

Assessorar el professorat sobre materials curriculars relacionats amb la lectura en suports multimèdia, la seva utilització i estratègies d'incorporació a la programació didàctica.

Informar el professorat sobre les novetats i la seva utilització a l'aula, per a la qual cosa ha de mantenir un catàleg actualitzat dels llibres i altres recursos de la xarxa.

Impulsar en el centre totes les iniciatives i els projectes que proposi el professorat i l'alumnat en relació amb el foment de la lectura.

Col·laborar amb el centre de suport al professorat de la seva zona en l'elaboració de programes formatius als centres que donin resposta a les necessitats en aquesta matèria.

Informar el professorat de totes les convocatòries que vagin sorgint en relació amb la formació del professorat en tècniques i estratègies del foment de la lectura.

Elaborar la temporalització de l'ús i de les activitats que es realitzen a la biblioteca del centre, així com les altres que es programin d'animació lectora per a tot el centre.

4. Aspectes curriculars. Al llarg de l'educació primària els alumnes:

Han de desenvolupar estratègies per llegir amb fluïdesa i entonació adequades, comprendre diferents tipus de textos adaptats a la seva edat, utilitzar la lectura com a mitjà per ampliar el vocabulari i fixar l'ortografia correcta.

Han d'utilitzar estratègies de comprensió lectora per obtenir informació.

Han d'apreciar el valor dels textos literaris i utilitzar la lectura com a font de gaudi i informació, i també de riquesa personal.

Han de fer servir la biblioteca per a la recerca d'informació i aprenentatge i com a font de plaer.

5. Seguiment i avaluació. S'ha de fer el seguiment i l'avaluació del pla de foment de la lectura i comprensió lectora, almenys trimestral, per part del coordinador de cicle i el coordinador d'aquest pla que han de determinar, si s'escau, aspectes de millora.

6. Orientacions per al treball de la lectura:

a) La lectura, més que cap altra activitat, requereix que el docent aconseguixi transmetre el seu entusiasme per fer lectors capaços i motivats.

b) En el currículum de l'àrea de llengua castellana apareixen, en els tres cicles, els objectius, continguts i criteris d'avaluació que fan referència al desenvolupament d'estratègies per a la comprensió lectora. Aquests elements, i altres d'una rellevància especial per al seu desenvolupament s'han de recollir a les programacions didàctiques de les diferents àrees. Les activitats amb diferents tipus de textos, així com el vocabulari específic i el llenguatge propi de cada àrea són els elements que diferencien el treball a les diferents àrees.

c) El desenvolupament de les estratègies de comprensió lectora ha de ser una pràctica habitual, contínua. Les estratègies esmentades s'han d'aplicar a tot tipus de textos: literaris, científics i didàctics.

d) És necessari que els alumnes llegeixin sempre amb algun objectiu i que la lectura sigui coherent amb aquest objectiu. El professor ha d'ensenyar a definir-lo.

e) La lectura oral ajuda a la transmissió dels sentiments, sensacions i idees, i s'ha de treballar conjuntament amb la comprensió lectora. Se seleccionen textos poètics, dramàtics, etc.

f) Es treballa la identificació de l'estructura dels diferents textos, les idees principals i secundàries, el sentit dels diferents paràgrafs i les relacions que s'estableixen entre ells.

g) L'elecció del material, i especialment dels textos amb què es treballi, té una gran importància. Han de ser motivadors i adequats al nivell dels lectors.

h) Els llibres de text tenen un gran valor com a recurs per al treball a l'aula, però no han de ser els únics materials en el treball de la lectura. Una selecció adequada de textos escrits, així com l'ús d'altres suports, ajuden a fer que la tasca del professor sigui més motivadora, fàcil i eficaç.

i) Per detectar els errors i aplicar-hi les estratègies correctores necessàries, els alumnes desenvolupen procediments d'avaluació dels processos d'adquisició de la comprensió lectora.

j) Per a la comprovació del grau de comprensió dels textos es requereixen activitats que no siguin reproducció del que s'ha llegit, sinó que mostrin que s'ha produït una interacció entre l'alumne i el text.

MINISTERI D'AGRICULTURA, PESCA I ALIMENTACIÓ

2307 REIAL DECRET 218/2004, de 6 de febrer, pel qual es modifica el Reial decret 1026/2002, de 4 d'octubre, sobre pagaments per superfície als productors de determinats productes agrícoles. («BOE» 33, de 7-2-2004.)

La reforma de la política agrícola comuna de la Unió Europea aprovada el mes de juny de 2003 ha estat recollida i sistematitzada en diferents reglaments. El Reglament (CE) núm. 1782/2003 del Consell, de 29 de setembre de 2003, estableix les disposicions comunes aplicables als règims d'ajut directe en el marc de la política agrícola comuna, instaura des de la campanya 2004/2005 nous règims d'ajut i modifica diferents reglaments, i el Reglament (CE) núm. 2237/2003 de la Comissió, de 23 de desembre de 2003, estableix normes detallades d'aplicació de determinats règims d'ajut previstos en el títol IV de l'esmentat Reglament del Consell. Això afecta algunes disposicions per a l'aplicació del Reial decret 1026/2002, de 4 d'octubre, per a la campanya de comercialització 2004/2005 (campanya de sembra 2003/2004). En conseqüència, és necessari introduir-hi algunes modificacions, que recull aquest Reial decret.

En l'elaboració d'aquest Reial decret han estat consultats les comunitats autònomes i els sectors afectats.

En virtut d'això, a proposta del ministre d'Agricultura, Pesca i Alimentació, d'acord amb el Consell d'Estat i amb la deliberació prèvia del Consell de Ministres en la reunió del dia 6 de febrer de 2004,

DISPOSO:

Article únic. *Modificació del Reial decret 1026/2002, de 4 d'octubre, sobre pagaments per superfície als productors de determinats productes agrícoles.*

El Reial decret 1026/2002, de 4 d'octubre, sobre pagaments per superfície als productors de determi-